

HARALAMB ZINCĂ

Rălăceau de câteva zile. flămânzi și obosiți, prin codri deși și întunecoși din munții Călimanului. Se tirau în același șir indian, împlețindu-se și sprâjnindu-se în tăcere, de câte un molid. Numai unul dintre ei, comisarul rănit în ciocnirea pe care o avusese cu landarmii, gemea de durere aproape la fiecare pas. În linștea apăsoare a codrului, geamătul rănitului răsună nelinșt și înfricoșător. Dar oamenii se obișnuiseră.

În truntea șirului, la vreo șase pași, mergea comandantul grupului de partizani, un bărbat de statură potrivită, bine legat la trup, îmbrăcat într-o uniformă ofiterască pomoză. Mergea aplăcat, cu ochii-n pământ, ca și când s-ar fi simțit vinovat de ceva. Se rindea la Filip; miște pomoză, are să moară. Atunci, îl vor îngropa în grabă, undeva printre copaci, după care vor porni mai departe prin văgăunile munților. Frunze arămi, ori, cine știe, ace de brad ruginite, îi vor acoperi mortuul. Vor trece anii. Revoluția va birui. Apoi, careva dornic să reconstituie istoria grupului lor, se va apuca să caute mormântul lui Filip. Nu-l va găsi, căci moșia ce-o vor lăsa în urmă va fi devenit una cu codrul.

O pasăre-țepșu speriată dintre treguși și scoase un țipăt prelung. Comandantul tresări, pentru o clipă pasărea neagră și, inclinat că se sperie, începu să sudele. Apoi, neliniștit, se uită peste umăr, căutându-și tovarășii. Aceștia, glifind din pricina urcusului, îl urmau cu pași mici, soviălenți. Lurie îl sprâjinea pe rănit. „O să moară!” își zise din nou comandantul, întorcându-și privirile. Acum nu mai auzea gemetele lui Filip, ci glifiturile celor zece partizani. După un timp, luă cuprins de-o senzație ciudată, lă se părea că respirația lor anevoioasă, pornită parcă dintr-un singur plămân, îi frigea ceafa. Se uită tar peste umăr. Oamenii îl urmau... îl urmau disciplinat, închipuindu-și peșeme că el știe încotro îi conduce. Inșă el nu știa deocult un singur lucru, că trebuie să-și salveze grupul, că trebuie să-și îndepărteze oamenii de baza descoperită și atacată de jandarmi prin surprindere. Știa doar că rălăceau în munții Călimanului, fiind ruși de orj ce fel de legătură.

Mă, Pavele, nu mai facem și noi un popas? întrebă glifind cineva. Comandantul îl recunoscu pe Mihai după vocea sa răgușită. Răspunde dur, fără să-și înfocască privirile: — Nu!

Dacă s-ar fi oprit, oamenii s-ar fi prăbușit ca niște butuci și multă vreme, nu s-ar mai fi ridicat. Nu-i vorbă că nici locu pentru popas oditor n-ar fi fost prea bine ales. Îi dureau și pe dînsul, picioarele. Abia și le mai urma. Simțea că dintr-un moment în altul se va prăbuși. Totuși, confina să meargă. Nu se mai gîndea la nimic. O forță lăuntrică, izvoară din dorința fierbinte de a-și salva grupul, îl purta mereu înainte, cînd spre vest, cînd spre sud, prin codrii secetari. O clipă, i se păru că adormise în picioare. Tresări și se uită încruntat în juru-i. Auzi din nou gemetele rănitului. „O să moară! Dacă am fi avut printre noi un medic... Intelectualii aștia...” Din pricina oboselii, nici el nu mai știa ce voia să spună despre intelectualii.

Curînd ieșiră într-o pașie verde ce li se păru năpădit de luminoasă, deși soarele blînd de aprilie asfințea leneș dincolo de creștele Pietrosului, către Rodna. Nu trecu mult și codrul rămase în urmă, ca o frontieră neagră și foarte întinsă. Răzbiț de obosală, comandantul ridică mina. Aproape în același timp, partizanii își lepădară ranile și se lăsară moale la pămînt, răsufînd ușurați. Mai mult din obișnuință, Pavel își plimbă privirile peste fețele lor și, ngărbieric, observă că erau de viațuși, apoi se lăsa și el la pămînt, cuprîns de amețelă oboselii. Ar trebui să se retragem mai spre liziera pădurii. Pămîntu-i umered... pămînti sint încălzit! Inșă nu mai avu putere nici să se miște, nici să rostăsea vre-un ordin. Și cum stătea așa întins la pămînt, saltîndu-și ritmic coșul pieptului, văzu cum umbrele inserării ieșeau pe țuriz din adîncul codrului și se întindeau negre peste lume, încalșînd-o.

Cînd deschise ochii, descoperi pe neașteptate bolta înălțată și i se păru că se frizea undeva în cer, printre aștri. Se sperie și instinctiv, dădu să se îna de ceva, ca nu cumva să se prăbușească. În neșire, apucă arma automată. Se trezi și-și veni să ridă, dar nu risei-ți trase o injurătură. Apoi i se făcu frig și, îngrozit, își aminti că băieții, doborîți de obosala mersului, adormiseră pe pămîntul gol și umered. Sări iute în picioare și se uită-n jur. Zări trupurile încremenite de somn ale partizanilor și îl cuprînsu un sentiment de melancolie. Cum să-și trezească? Totuși, în aceeași clipă, trecu de la un om la altul, scuturîndu-i cu violență.

— Scoală, Emile!

— Mă Godea!

— Ce-năiba-i cu voi?

— Da, scutați-vă odată!

— Hai, Emile!

FILIP

partizanul

— Pune mina pe aparat și vino cu mine!

— Bîr! e cam frig... de ce-o fi așa frig dimineața?

Victor nu se miră că nu primise nici un răspuns. Ridică aparatul de radio-emisie și recepție și se luă agale după comandant, mergea amîndoi în tăcere, strîind sub pasul lor apăsat țărba umered.

— Am avut noroc de vreme bună, remarcă Victor, dornic să spargă făcerea dintre ei.

— Da, așa-i, răspunde Pavel morocănos.

Comandantul n-avea chef de vorbă și radistul mai mult nu stăruia în intenția sa. Căscă, cutremurîndu-se de frig.

— Ce răcoare, dom'le!

Era un partizan tânăr — cel mai lînăr din grup cu o față netedă, plăcută, luminată de o privire deschisă și foarte copilăroasă.

Pavel se uită stînjinit într-o parte, neștîind ce să răspundă.

— De ce nu mi-l ai tăia? Aș suporta, frate... Inima comandantului zvîcni dureros.

— Hai, zău, taie-mi-l!

Îngrozit, Pavel acoperi gura rănitului cu palma-mare și bălăntorită.

— Taci! Nu vorbi prostii!

Filip înlătură palma comandantului. Își schimonosi fața într-un surîs amar.

— Nu vorbesc prostii. Tu știi tot afit de bine ca și mine c-am să mor...

— Te rog, taci! Ai să trăiești... îi scăpă comandantului vorbele astea în care nici el nu credea.

mult și-a dorit o minge de fotbal! Și-acum mingile trec prin țara lui, ademenindu-l. Hai, Filip, nu te sfi, întinde mina! Ar putea să întindă mina...

— Ce-i Filip, ce vrei?

Recunoaște vocea caldă, blajină a lui Valentin și mingile colorate se topesc ca prin minune. Se îngrozește descoperîndu-se pe sine, tirîndu-și pașii după ceilalți partizani. Șirul indian, în frunte cu Pavel, se sfrecoară printr-un hățis înlunecos.

— Vin acuşica, Filipaș — îi striga el, din cînd în cînd, după care, adresîndu-i-se circiumarului, adăuga: Asta mi-i băiatul, don'te Tiliică... băiat deștept, nu prost c-al dumitale... Dînsul... să vezi...

— Uită ce voia să zică și tăcu. Ce om mai era și tălă-său? Vecinii îl vorbeau de rău, spuneau despre dînsul c-ar putea munci, îi înalt, volnic, da' n-are voie...

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

Stai, cum spunea... Spunea că se mișcase ca pe scenă...

O împusătură ca de foc sub brațul sting îl amintea de rană. Acum îl izbește în nas și mirosul ce puroi uscat. Mirosul acesta îl îngrejează.

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

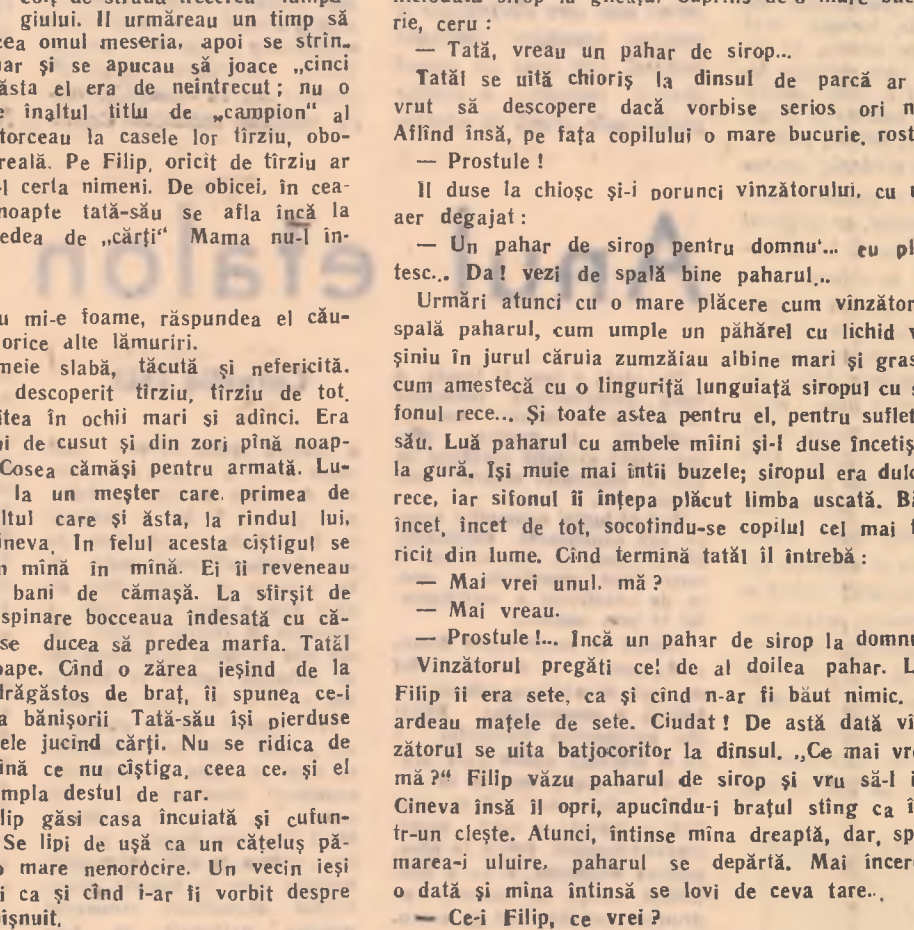
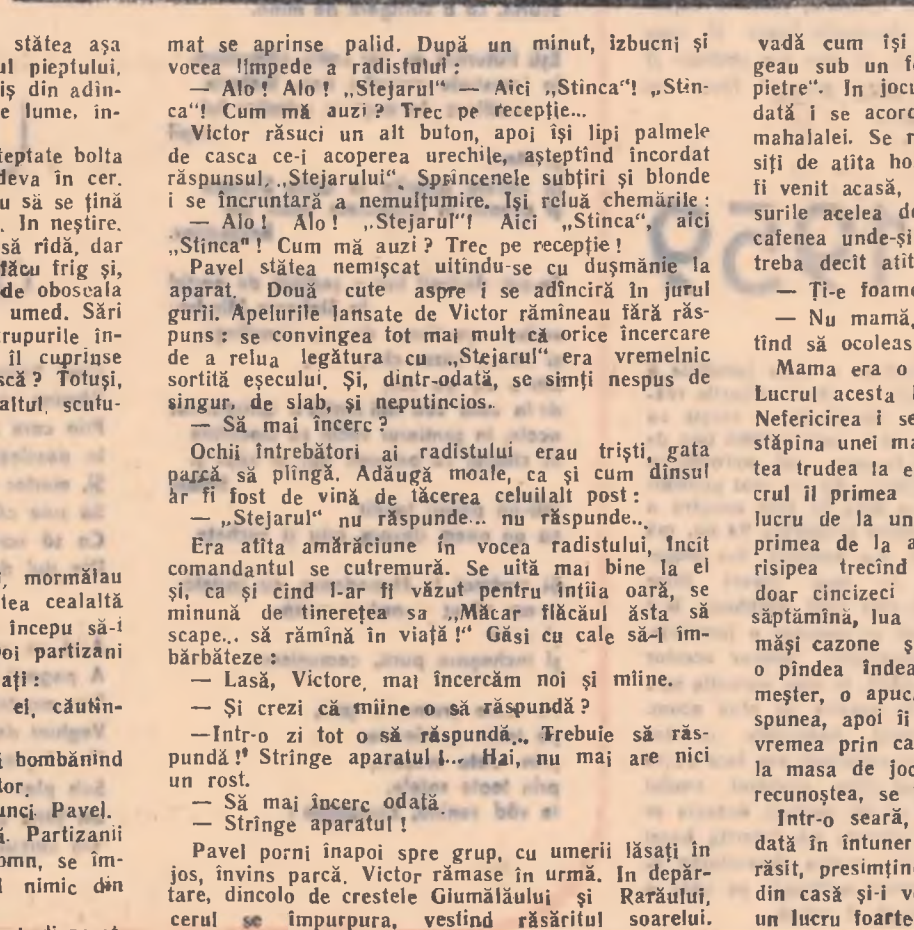
— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

— Ce-i Filip, ce vrei?

Letiția Papu

Partidului

Tu ce-ai aprins scintea în vetrele sărace, Dezvălu taina viei o timpilor ce curg...

Creștea în țară grii din lacrimă de mama și sondele pe dealuri din singe și robie...

Dar ai răzbit în hale și negre abatoaje Ca pasărea măiastră prin gratii și zăvoare...

Ai deșteptat puterea din miinile-nfrățite Să miște-arătorul pe omicul istorie...

Tu, milenara trudă ai prefăcut-o-n slavă Și anilor dai formă, culoare și căldură...

Și noi ce sintem parte din marea ta lumină Oșteni ai fecerii născuți în vijelii...

— Dacă ai să fii prins, știi care sint legile războiului...

— Impușcarea, — Da, impușcarea, — Plec.

— Plecă îmbrăcat într-o uniformă soldătească, avînd în buzunar acte în regulă, pregătite de legătura de partid...

— Nu vrei și tu niște semințe de con?

— Nu!

— Valentin e un tovarăș bun — gîndește Filip. E un om curajos, Nici n-ai spune c-a fost actor...

— Valentin e un tovarăș bun — gîndește Filip. E un om curajos, Nici n-ai spune c-a fost actor...

— Valentin e un tovarăș bun — gîndește Filip. E un om curajos, Nici n-ai spune c-a fost actor...

În cinstea CELUI DE AL III-LEA CONGRES AL PARTIDULUI

„Producția industriei constructoare de mașini va crește în anul 1965 cu 2,2 ori față de 1959, cu un ritm mediu anual de peste 14 la sută față de circa 13 la sută pe ansamblul industriei”.

(Din Proiectul Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., pentru planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965 și pentru programul economic de perspectivă).

N-am mai fost demult aici, dar îmi amintesc emoția veche care m-a învâltit la primul contact cu această mare uzină. Atunci, străbătusem, ca să ajung, un fel de câmp, tăiat de un bulevard a cărui linie abia începea să se deslușească. Era apa Verghului dormea încă sub gnoasă și smirnovă, zămislind o vegetație putredă și milioane de monștri mici care și dezvăluiau noaptea conștientul lor grotesc. Nu era nici stațiunile, nici cununa de blocuri, nici teatrul de vază ascuns sub pietele sălcilor, nici lacul care oglindește cerul orașului și această lume nouă răsărită în prajina. Mergând spre sud, în dreapta era Balta Alba, nesfârșită aglomerare de bordeie. Imagine tipică și dezoianță a periferiei mai recente, din anii proletarizării masive, când oamenii își încercau un adăpost primitiv din palanță, din scinduri și carton gudronat. Acum tramvaiul se strecoară printre blocuri a căror fațadă fură culoarea portocalie din spectrul solar, iar noaptea o împesărează cu lumini din locuitorii o înfățișare și o atmosferă de stațiune balneară. Pe creștetul unei clădiri noi, încă roșie, am văzut (futura) umbrele mari, în culori foarte vii. Bănuiau pe terasa aceea, neamurate scaune lungi din pinză „Palaxa” și în ele trupuri fragede de copii, sub așoarele cuminale al primăverii acestuia țării. Aici e policlinica uzinelor 23 August iar copiii sînt ai muncitorilor. Alături, într-o abundanță vegetală surprinzătoare pentru o așezare nouă, școala medie serală. Mai în fund, terenuri de tenis și baschet. Spațiul se lărgeste deodată și apar frontoanele de cetate ale halelor. Un spațiu verde

Nicolae IANU ÎNTRECEREA E VIAȚA ÎNSĂȘI

ei, chiar dacă nu exista o dependență directă. Intram așadar într-un soi de cetate a cărei inimă este uzina. Pentru că aici se adună în clipa de față toate gândurile și toate faptele oamenilor care locuiesc în acea parte a orașului, așa cum într-un arcuș virtuos se află uneori cîntecul mulțimilor.

Miinile lor

Ca pretutindeni pe pământul patriei noastre, la uzinele 23 August se deslășoară acum marea întrecere în cinstea Congresului Partidului. Ajuns aici, sub cupola înaltă a halelor, prins de vulețul mașinilor care nu se opresc niciodată, este greu să deslușești unele anume, în care mișcare se ascunde miracolul. Știi doar atât, ca anul acesta oamenii și-au propus să realizeze 7.000.000 lei econo-

mii peste plan și să depășească beneficiile cu 3.000.000 lei. Mai știi că ei s-au angajat să fabrice 45 vagoane cisterne peste numărul planuit, să ciștige 1.050 tone de metaj și 15 motoare. Obșnușiți, de la o vreme, cu cifrele mari și dimensiunile record, ai credința că un simplu efort de raționalizare poate să ducă la victorie. În orice seară, pe graficele fiecărei secții, cifrele se rostogolesc și exprima cu elocvența lor rece, un proces care, pentru omul din afară poate să aibă o înțelegere pur tehnologică. Judecînd astfel, întrecerea ar fi un fenomen simplu și condeit să se descurca ușor în încercarea de a-l explica și de a-l înfățișa clar. Există, desigur și modalita-

tea aceasta. Poți să așezi într-o ecuație datele elementare ale unei întreceri și vei găsi rezultate exacte. Dar vei scăpa ceea ce este esențial, nu vei ști că un gram de metal, sau unei sume de bani economisită, îi corespunde o mișcare a sufletului, o bătaie a inimii, un efort cerebral, elemente cu neputința de măsurat.

Sedeam de vorbă cu comunistul Marin Șerban, și cercetam figura calmă și ochii de o candoare înfrântă. Și-a dat seama că pe mine mă interesează acum deosebite procesul uman și mi-a explicat că un dascăl de psihologie de ce întrecerea socialistă izbutește, cum este posibil ca obiectivele propuse să devină, la un moment dat, prea mici pentru năzuințele oamenilor. În secția lui, de pildă, la scularie, din 260 de oameni, jumătate sînt comunisti. Se pune problema ca

cealaltă jumătate să fie angajată într-o mare bătaie. În care conștiința factorul hotărîtor. În ianuarie 1960, s-au aflat în întrecere 89 de muncitori. În februarie 187, iar în mai 236, adică aproape toți. În preajma Congresului nici un om nu va fi în afara întrecerilor. Cum s-a ajuns aici? Iată: pentru o depășire de 10% față de plan, i se acordă omului 10 puncte. Pentru un rebut i se scad 30. Dacă muncitorul află în întrecere clișee o carte, vizionează o expoziție, un film sau o piesă de teatru, i se dau 10 puncte. Se face scooteala și se dovedește cu oclă ajunsă în frunte, au citit, s-au frământat, au ajuns la o viață spirituală care-l silește să caute mereu, să fie mereu nemulțumit de rezultatele obținute.

Marin Șerban tăce și mă privește. Oare înțeleg eu despre ce e vorba? Da, îmi dau seama că aici e vorba într-adevăr de revoluție. De o metodă comunistă, de o metodă care-și propune să facă din fiecare muncitor un pasionat al muncii intelectuale și astfel, ceea ce numim noi producție se devină expresia conștiinței lui. Este ușor de banuit că în asemenea condiții se naște un soi de gândire colectivă, cu tendința permanentă de a urma exemplul cel mai înaintat.

Vorbindu-mi, Marin Șerban își odihnea mina pe pagina de ziar în care era publicat programul economic de perspectivă. Am privit mina aceea puternică, îndelung modelată și adusă la sensibilitatea unei celule nervoase, mina care pare să aperse literele crude și vii. Nu cred că făceam simplă imagine. Porneam, e drept, de la o stare întâmplătoare, dar înțelegeam ca mina lui Șerban, și alte milioane de mii asemănătoare, vor apărea și vor realiza planul care înseamnă ridicarea economiei naționale pe o treaptă superioară, adică

ne va apropia de comunism, ținta cea mare a clasei muncitoare. Stăteam ca într-un foisor, deasupra halei și venea pînă la noi umplutul uzinei, căldura ei tremurată și vie. Simțeam cum chiar în clipa aceea, cuvintele și cifrele din ziarul pe care se odihnea mina lui Șerban, se strecurau prin pereții metalici, se așezau în sufletul oamenilor, în cuțitele strungurilor, în incandescența orbitoare a forțelor, adică se topeau în viața însăși a uzinei.

Generații

Cit spațiu mi-ar trebui ca să insir aici doar numele frunțărilor și inovatorilor, ale acelor oameni

cu chipurile luminate de o flacăra interloară, mai vie și mai puternică decît cea care se zăvăluie în curșoare. În becurile de sudură, în motoarele nelstovite? Despre fiecare s-ar putea scrie o serie zecă, sute de pagini. În numai cinci luni o inovație a comunistului Rusu Vasile a adus uzinei, deci statului, deci nouă, tuturor, o economie de 300.000 lei, iar el încasează „drepturi de autor” din 6 în 6 luni. A înlocuit acetilena cu gazul metan și la o singură tăiere se ciștiga vreo 10 lei. Mă uit la „autor” și găsesc ca este un om faticos, de o putere ascunsă, lăcută și blîndă. Nu e mai e finiar, dar abia acum, după decenii de muncă, el se realizează, adică își face opera. Și toată această putere ar fi rămas ascunsă și moartă, dacă nu s-ar fi ivit ziua care sînt înscrisă acum pe frunțile uzinelor.

Își scoate cășca de protecție și se roagă de furtare. Trebuie să plece la Semănătoarea, să-1 învețe pe cei de acolo cum se tale oțelul cu gaz metan, Rusu Vasile e solicitat ca o personalitate de seamă. Își pune costumul ușor, de primăvară și se îndreaptă cu pas legănat spre mașina care-l așteaptă. Și Rusu Vasile este, cum se spune, un om simplu.

Dar l-am văzut și pe Antonache Hristache, om abia trecut de 20 de ani, secretarul organizației de partid de la secția forjă. Imaginea desavîrșită a omului crescut în revoluție, a omului care n-a cunoscut exploatarea. Nu vorbește despre sine. Mă fă de braț, mă poartă prin fața forțelor care au ceva înfiorător în mișcarea lor violentă și convulsivă. Îmi vorbește despre prietenii și tovarășii lui, Șerban, Dorin Ștefan, Vanghele Anton... Mai toți sînt tineri, bronzați, luminați de flăcări. Pînă în clipa de față acești făturați abia ieșiți din adolescența au obținut 215.000 lei economii peste plan.

Le regasesc chipurile pe panoul înălțat acolo, lingă strigățul nesătuț al forțelor; purtători ai insignelor „fubțiți cartea”, adică intelectuali.

Dinspre parcul uzinei, ajunge pînă la noi, la ceasul acesta de prinz, o frîntură din suita Peer Gynt. Grigie e și el aici între patru și șase după amiază.

ION CRINGULEANU PARTIDULUI

„Mama era intristată, văzînd
C-am luat-o pe drumuri cîntînd,
Și-mi striga, că s' bătut de blestem
Ioane mă tem
C-ai să mori,
Strînuind la viori. —

Trecea prin sufletul ei
Umbră dureroasă o bătrînitor
Dar eu mă pierdeam ca un cîntec sub zare, —
Sunet de clopot în adîncuri de mare...

În mine vioră strîgăt lung de cască;
Înima curată în veci și nomadă...
Îmi venea să cuprind înaltul cu miinile,
Cînd își tuma în mine fîntîine;
Pămîntul îmi părea îngust totdeauna
Pentru pașii mei îngemănați cu furtuna,
Și visom cum lumea,
Prin ani se-nfioră,
Cînd poamele mele vor tremura pe vioră...

„Alegam printre oameni
Cu picioarele goale
Cînd tu mi-ai ieșit
Puternic în cale...”

Mingiindu-mi fruntea cu suvițele-n vînt,
M-ai învîtat cum să cînt pe pămînt;
M-ai chemat lingă tîmpe,
Să trăiesc,
Să mă-nalț
Ca un mugur ieșit din învelişul de smalt.
Și-ai sădit bucuria în mine
Să-mi vibrez în inimă
Raze și strune...

Adevărul,
M-ai învîtat să-l aflu în marile lupte,
Sub flămuri, din inima omului rupte.
Și crescînd,
Îți rămîn dator și statornic
Cu mîa dării luminii
Și sufletului
Dornic
Să se reverse în lume, să cînt
Cît voi fi pe pămînt!.

UN ORAȘ SE DĂRUIE VIITORULUI

Romulus ZAHARIA

„Ridicarea în continuare a economiei regiunilor și raioanelor mai puțin dezvoltate...”

„Folosirea mai completă a resurselor naturale: a-propierea industriei de bază de materii prime și centrele de cotsum; crearea unei baze industriale în orașele lipsite de industrie sau slab industrializate; folosirea cât mai judicioasă a forței de muncă în toate regiunile țării.”

(Din Proiectul Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., pentru planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965 și pentru programul economic de perspectivă).

Somesanul* e un tren local. Lează orașele Cluj și Dej în ambele sensuri de câteva ori pe zi. Privesc prin fereastra compartimentului cîmpia strălucită de dealuri ale de la Apahida, Râșcorul, Jucu... Ultima localitate îmi amintesc vestite herghelii de cai.

În depărtare scîlpeste o stelă roșie. Rînd pe rînd apar alte lumini, aruncate peste inînderi. Nu poate să fie decît Gherla, orașul în care se construiesc Combinatul de industrializare a lemnului.

Trenul își încetinesc mersul. Trece peste un pod. Apele Someșului sînt molcome, par o oglindă așurită. Fac cunoștința matinală cu personul, cu orașul. Grămezii de cherestea, vagoane cu ciment și var, prefabricate. Linstea încremenită a orașului din nordul Ardealului a fost destrămată încă din leamna așurii trecut de fosta specifică șantierelor. Zorii acestei zile, cu camioanele într-un contînuu du-te vino, cu macaraula-torn ce se mișcă multă de colo-colo, undeva în inima orașului, mă fac să văd cît de viu este acum pulsul noului șantier.

Pădurea precomprimatelor

Pe locul unde a fost cazăzută Alia secunda panonica acum douăzeci de veacuri și mai bine, acolo unde a fost castrul Congri, la o sută de pași de vechia vază romană și unde Someșul decora o meandru uriașă pe

lucăfarul

de stilpi de beton precomprimat. E locul villoarelor hale. Pădurea sîrîjîna bolte semețe descrie de arcade uriașe de o frapația elegantă arhitectonică. Aici se va înălța pînă în primăvara anului viitor unul dintre cele mai mari combinate de industrializare a lemnului cu trei fabrici: una de plăci (va produce anual pînă la 40.000 m.p.) o a doua de furnire estetice și în sfîrșit, ultima, de scaune modulate. 13.860 m.p. sînt nu mai suprafața halei principale. Cele

late hale cu suprafețe nu cu mult mai mici completează complexul de construcții. În stînga înfînderea înmăsa a depozitului de busteni, ceva mai sus hala atelierului mecanic, o alta hala — PAL (placi aglomerate din lemn) — în centrul unui bloc administrativ cu trei etaje și în sfîrșit, o cantină.

Perspectivile de dezvoltare prevăd construirea unei fabrici de cherestea și a unei hale pentru fabricarea mobilei.

Privind șantierul, forțola lui, zecile de camioane basculante, excavatoarele, dulgherii, forjorii, cei peste 1.000 de angajați care iau parte la construcția Combinatului, vezi cum acest șantier al socialismului trezește din amotiere încă una din regiunile țării.

Gherla, orașul fără perspectivă, orașul cu o industrie locală redusă la lucrări de forjă pentru atelaje, la prelucrarea tractelor și la o minoră cantitate de alcool în singura fabrică existentă, este chemat astăzi pe șantier.

Privind construcțiile ce se profilează nu poți să nu gîndești la marea grijă pentru valorificarea lemnului.

Pădurea, acum ca și în trecut, face parte din geografia țării, este una din neprețuitele ei bogății. Poporul nostru este legat de pădure. Codrul i-a dat adăpost, i-a lînat de cald, iar la nevoie și de foame. Codrul i-a fost prieten în vremuri de răstîrșire. În lungul șir de secole de cînd dăruitorul i-a fost însoțitor.

În lemnul dăruit de codru și-a încrustat gîndurile. Talentul lui a ajuns la exprimări de o rară frumusețe lucrînd lemnul codrului. De aceea poporul l-a cîntat, l-a slăvit, l-a înțeles și pretuit rodul. l-a ocrotit.

Șantierii au jefuit pădurea fără milă, vînturînd-o pe meridianele lumii. Așa au apărut pe trupul țării pecingiunile negre ale întîinderilor despădurite.

Privind construcțiile, mi-am amintit, cum pe toată întinderea țării oamenii vîndecă aceste rîni adînci. Am văzut cum o mocăniță supracărcată

a ajunge la șantier. l-a bătut cu piciorul, pas cu pas, venind din comuna Bogata, satul Curtuș. Are 14 ani, a absolvit cursul elementar, are talia, mama, bunicii și un frate.

A fugit de acasă. A fugit 45 de kilometri pînă la șantier. Polriviți legislației muncii n-a putut fi angajat și totuși, de o lună și mai bine, Pruneanu Petre se află pe șantier, în tovarășia echipei de sudori.

„In ce constă anacronismul? În faptul că un puști de 14 ani, împotriva legilor în vigoare, este prezent totuși pe șantier?”

Nu. Povestea lui Pruneanu Petre începe cu un anacronism, dar sfîrșește — sau abia începe? — cu un desmodamînt al actualității zilelor noastre.

„Horincă” este o bălăuță țară, de felul pâlincii. Se prepară prin distilare și, de cele mai multe ori, ajunge la 65°.

Pruneanu Vasile, tatăl copilului de care ne ocupăm, face multă horincă. Mai cîntă și din „cetera” sau ține „hongul” cu „gorduna” — contrabasul cunoscut tuturor — în zilele de sărbătoare. Se cheamă că Pruneanu Vasile e și artist. S-ar spune că trebuie să aibă și talent.

Nu are. Bea horincă, horește și-și mălfrătează copilul, familia. Copil și-au luat lumea în cap. Mai întii Arșinte, cel mai mare, acum Petre. A luat drumul șantierului. Aici s-a rugat de unul, de altul, pînă ce povestea a ajuns la inginerul șef al șantierului, Moțaș Traian, și la Faur, șeful biroului personal.

Pruneanu Petre a fost înconjurat cu grijă părintească de muncitorii șantierului. Au cerut consimțămîntul părinților pentru a-l înscrie la o școală de ucenici și l-au obținut. Pînă vor începe cursurile stă pe lângă sudori. Trăg în popoi-l încă firav veșea omenească lor. Simle acestă omenie. Muncitorii au pus mină de la mină și i-au cumpărat bocanci, inginerul șef Moțaș l-a aprobat confecționarea unei salopete pe măsura lui. Sudorii Verga și Vrabie l-au dus la Casa pionierilor. Acolo, e drept, s-a cam lăudat. A spus tovarășilor de-o vîrstă cu el

deflare, era cu bocanci și salopetă noi și mai ales bine spălat.

În curînd va fi unul din cei 70.000 de ucenici ai țării. Va urma, probabil, o școală medie. Pare deștept, un institut îl așteaptă și pe el. „Și cine știe? Mine se va vorbi într-un fel aparte de inginerul care a descoperit șantierul la 14 ani.

Inginerul șef al șantierului, Moțaș Traian este constructor din 1950. A lucrat la Furdă, în Dobrogea la saivane, la Oradea (lucrări hidroelectrice la Vadul Crișului), la Ocna Mureș și, în fața incipienței, la Fabrica de zahăr din Luduș. Așadar, un constructor cu experiență. Pentru acest om de o statură înaltă, cu ochi limpezi și față deschisă, mereu caund ceva, șantierul nu este numai construcție în sine, ci și oamenii lui. A inițiat școlarizarea în procesul de lucru a cadrelor calificate pentru împropiata cunoștințelor în betoane precomprimat. Inginerii utemiști Podoabă Vasile, Pop Ion, Traicu Mircea și Hosu Terentiu sînt tineri, au absolvit facultatea cu cal mult 2—3 ani în urma, dar hîmiosi.

Faptul că lucrarea este cu totul nouă ca metodă de construcție — folosirea betonului precomprimat de la stîlpi, arce, pane, pînă la plăci termoizolante — utilitatea cursului de perfecționare este explicabilă.

Inginerul Moțaș știe și este un bun profesor și — mi-a mărturisit — cunoștințele ce și le împropiează îi folosesc și lui, nu numai tinerilor ingineri. Odată cu inginerii capătă cunoștințe de înaltă tehnică a construcției și muncitorii.

Astfel întreg șantierul a devenit o școală.

Cea mai mare mulțumire

Ca să mă dumiresc ce economii înseamnă 550.000 de lei m-am adresat lui Maier Gheorghe, secretarul organizației de bază și lui Gombos Ștefan, președintele comitetului de întrecere.

„Economic” e un cuvînt de ordinare din acest șantier. De acest lucru mi-am dat ușor seama, ațtî din lozincile puse la lucrul circulate, cit și pe șantier în „miezul lucrului” cum se spune.

Despre importanța lor nu este cazul să vorbim. Ele sînt o problemă de stat Dar mi-au prilejuit o discuție cu cei doi comunisti de pe șantier.

Iată ce ne spune Gombos Ștefan: „Mă trag din muncitorii fierari. Mi-am făcut ucenicia în Gherla, la

prin țevile curale de fontă, nu vor mai spune că apa Someșului, după o călătorie prin Cluj și multe alte localități, este cea mai bună apă de băut.

„Că ziua cînd vor bea apă curată este aproape, nu trebuie să le-o spunem noi. De la gară și pînă în Candie și dincolo, în partea de sud a orașului, străzile sînt un neîntrerupt șantier. Săpături dificile, la un sol infiltrabil cu apă, rezolvă problema canalizării.

Odată cu șantierul a început și construcția blocurilor. În centrul orașului se înalță de pe acum trei mari blocuri. Unul cu 20 de apartamente, celelalte două cu cite 16. În total 52 de apartamente care vor fi date în folosință cit de curînd. Acum se fac lucrări de finisare.

Un alt bloc ridicat în apropierea împunătoareii clădiri a liceului „Petru Maior” a și fost dat în folosință. Locul bătrînelor, umedelor, joaselor case este luat de clădirile semețe ale blocurilor cu două și trei etaje construite pe măsura năzuințelor lor de astăzi.

Cînd se vor întoarce copiii de vîrstă școlilor medii, plecați să studieze tehnica prelucrării lemnului în alte orașe din țară, vor fi umiți de privilegia nouă ce li se va înfățișa. Se vor întoarce să-și ia locul la mașinile ultramoderne pe vor prelucra lemnul la marea combine.

S-a întors sufletul în oraș...

Sînt vii în amintirea călătorilor care au bătut drumurile patriei: noastre înainte de eliberare, priveștile fircurilor de provincie. Cele mai multe erau cîmîtiri în care oamenii îngropau năzuinți, vise, bucurii. Imaginea lor lăsa o apăsătoare și stăruitoare tristete. Străbătînd o asemenea așezare omenească trăiai senzația stranie că te afli într-un loc părăsit, fără suflare.

Altul este orașul astăzi. Viața pulsează din plin. „E... așa cum a spus tovarășul Vițman Iosif, fost mîner la Oțelele Doi, acum al doilea secretar al Comitetului rațional de partid, — ca atunci cînd se întoarce suflarea omenească într-o mină părăsită. Îi simți căldura, bătaie inimii, sufletul”.

Am înțeles și mai bine cuvintele secretarului de partid cînd contabilul șef al șantierului, Cozma Laurentiu, mi-a arătat câteva state de plată. Ele oglindeau fidel cit și cum a muncit fiecare pe șantier. Iată de pildă: Varga Dumitru, lăcătuș, 1916 lei, Șeu Ioan, lăcătuș, 1264 lei, Deac Ion 1.203 lei, Cantor Mihai 1.182 lei, Dobondii Teodor 1.431 lei, toți zidari.

Cînd am stat de vorbă cu muncitorii Cordovan Vasile, betonist, Kislapii Ion și Fodor Ion, amîndoi dulgheri, am auzit cuvintele: — Cîștigăm bine.

Nu este nevoie să subliniem semnificația lor. Aceste cuvinte care în trecut nu făceau parte din graiul muncitorilor, întregesc ideea unei mulțumiri fierșice ce cuprinde mulțimea faurărilor de pe șantierul combinatului. Ele demonstrează că în orașul Gherla trăiesc acum oameni care muncesc, visează și-și zidesc viitorul.

Orașul cu numai două fîntîni își schimbă fața

Aproximativ 700 de locuitori și-au grăbit un loc de muncă pe șantier. Pentru prima dată în istoria acestui oraș apa curentă, canalizată, vor intra în viața cotidiană a locuitorilor săi.

Cînd Sabina neni sau Lucră mama, poate chiar și Anus neni, toate din Candie, vor bea din apa rece și limpede ca lacrima adusă din Kokosyar,

„Economic” e un cuvînt de ordinare din acest șantier. De acest lucru mi-am dat ușor seama, ațtî din lozincile puse la lucrul circulate, cit și pe șantier în „miezul lucrului” cum se spune.

Despre importanța lor nu este cazul să vorbim. Ele sînt o problemă de stat Dar mi-au prilejuit o discuție cu cei doi comunisti de pe șantier.

Iată ce ne spune Gombos Ștefan: „Mă trag din muncitorii fierari. Mi-am făcut ucenicia în Gherla, la

„Economic” e un cuvînt de ordinare din acest șantier. De acest lucru mi-am dat ușor seama, ațtî din lozincile puse la lucrul circulate, cit și pe șantier în „miezul lucrului” cum se spune.

Despre importanța lor nu este cazul să vorbim. Ele sînt o problemă de stat Dar mi-au prilejuit o discuție cu cei doi comunisti de pe șantier.

Iată ce ne spune Gombos Ștefan: „Mă trag din muncitorii fierari. Mi-am făcut ucenicia în Gherla, la

„Economic” e un cuvînt de ordinare din acest șantier. De acest lucru mi-am dat ușor seama, ațtî din lozincile puse la lucrul circulate, cit și pe șantier în „miezul lucrului” cum se spune.

Despre importanța lor nu este cazul să vorbim. Ele sînt o problemă de stat Dar mi-au prilejuit o discuție cu cei doi comunisti de pe șantier.

Iată ce ne spune Gombos Ștefan: „Mă trag din muncitorii fierari. Mi-am făcut ucenicia în Gherla, la

Desen de V. SAVONEA

STRUNGARUL de la „TIMPURI NOI“

„Producția de utilaje energetice va crește de 3,5 ori; producția de motoare cu ardere internă va crește de 4 ori, introducându-se în fabricație noi grupe de motoare moderne, de benzină și diesel!“

(Din Proiectul Direcțiilor Congresului al III-lea al P.M.R., pentru planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960-1965 și pentru programul economic de perspectivă).

Am avut unsprezece copii. Cinci n-am avut să-i vedem mari, s-au stins de micuți. De ce-am murit? De unde să știi, pucațele noastre... Se vede că n-au avut zile și-apoi numai acolo, mor copiii, unde sînt. Poate în-și mai bine, așa că numai șase trăiesc, patru fete și doi băieți. Năcaz am cu Ion, cel mic, care în raptul copilului nu vrea să rămîie pe lângă casă, să mă bucur și eu de-un fecior. Cel mare, dus în lume. Și-acum îl ard căciile să își iasă lumea în cap astăiulă. Nici nu și-o găta școală, mai mare căciula dect el, dar s-o priceput să luje la Turda și să intre ucenic. L-am găsit după trei zile și abia l-am adus acasă. N-o să rămîie, vād bine, multă vreme... ce să aic, poate să abia dreptate, el, nu eu. Să se facă biris la Mikeș grolu, ca mine, nu-i dă ghes tima...

talent, S-ar fi putut măcar să-mi lăsați ceva în fire învada să se compozi într-o curgere lentă, egală, comună, gemene, în viață. Face un an de specializare la Cugir și oată însoțit a condusere unei brigăzi. Săptămîna prin capacitatea de a organiza peisajul său cu care s'ocupa de lucrurile membre al brigăzii. Prima mare socialisă în 1949. Îl face ucenic la uzina și canosul pe țară. Brădăci se clasează pe locul întâi, dar scasa pe perle se răfioță Diploma de onoare a C.G. al U.T.M.

Găsește timp de pară el în fabrica, spuneau unii, să citească în corăuzine, să citească, să scrie în noaptea și în timpul zilei, să se amuse de munca politică cu lucrurile și să califice noi și noi seri de strungari. Se-mplineau 6 ani de cînd munseră într-o noapte de nesuțar dublă-riseră vechea firmă și înăbușară olină în dimineața senină, de țoșcă ce-l aște întreg carterul că de-acum acem alt nume. Ne potiră: „Timpuri noi“.

Fosta spălătorie mecanică ridicată de beligan înăbușară în amănunțite surse. Perimetrul larg al asinetă adăpostea hale înăbușate, mașini și utilaje moderne. Într-o sală (era în 1954) se discuta candidatura înăbușată Ion Moldoveanu. Pe Ion Moldoveanu comunistii uzinei îl considerau comunist încă de cînd luase în primire strungul și se plimba pe străzile carterului în muncă politică. Îl cîntăriseră cu severitate și înțelegere. Îl îndrumaseră cu grijă și s-au bucurat că altădată și bun. Socoleau că înăbușat de-abia acum va începe să dea adevărată măsură a calităților sale.

Nu-l întrebați pe Ion Moldoveanu de sentimentele de care le-a trăit în acești ani. Fiecare secență a filmului care-l deapănă viața e punctată cu un rezer de acest sentiment cald, care-i revine de intoxicare, arenii și apariții de pete pe piele, boală pe care de două sude și mai bine de ani medicina o numește peiangă, boală ce înăbușă în rădă de „mamăligări“ nu reprezintă cine știe ce nouitate. Diferența era că în loc ca vîna s-o poarte porumbul autohton, o purta cel trimis de americani. Pe firma uzinei se alina încă „Lemaitre“. Se anunțaseră însă „timpurile noi“. Pe cheiul Orștiei bocăneau bocancii grei, muncitoriești, spre Băneasa răsunau împușcături, a dicit: „măi toarăre, insucrete.“

Astfel, într-o epocă de frămîntări de adăncime și-a început ucenicia Ion, feciorușul aceluia om care l se pîngea unul necunoscut în tren că abia l-a putut omăgi să cînd înapoi la zama de știr și lobodă... Că nu, degeaba și-a luat lumea în cap Ion. Îl luă Ion, o doădoșce certăfățele obținute la școala industrială, excelente și încă ceva, ceea ce nu se înțimesă des, din anul al doilea băiețandului l s-o doti în griță — aeorame dar nu orematur. După cum se va vedea, — un strung. Avea atunci 17 ani și după truda zilei, circula prin carter fier înăbușat de organizația de bază a U.T.C. cu muncă obștie, una dintre ele fiind oarea așteptării partidului de lucru bonă de huiigan, aliate de manșii. Devine un lucrător destoinic, ager, recunoscut de întregă uzină. Avea mină bună, ochi sigur, ne scurt, har

Agricultura primește tot mai multe mașini de mare randament și pentru întreținerea culturilor.

Petru VINTILĂ

DESCOPERIREA

„Producția globală agricolă va crește pînă în anul 1965 cu 70-80 la sută față de anul 1954. În această perioadă se prevede încheierea procesului de colectivizare a agriculturii.“

(Din Proiectul Direcțiilor Congresului al III-lea al P.M.R., pentru planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960-1965 și pentru programul economic de perspectivă).

În dimineața zilei de miercuri 15 mai 1960 m-am aflat la autogara I.R.T.A. din Constanța. Urma să plec în comuna M. Kogălniceanu. Obșnuit fiind cu drumurile la țară, plecasem de-acasă greșit ca pentru o expediție grea. Astfel, aveam la mine o pereche de bocanci de bizon pentru sorol, un treni de doc impermeabil, un rind de haine uscate, obșnuite cu praf, ca ploaia și cu noroial și în sfîrșit, în servietă aveam o provizie alimentară săficientă pentru o călătorie de cîteva zile.

Nici prin gînd nu-mi trecea că, plecînd la drum ca pentru o călătorie la țară, îmi era rezervată o surpriză care avea să-mi facă inuții și fără sava opoziți la aută din bagajul meu exagerat în prevedere și suspiciune. Așadar, în dimineața zilei de miercuri 15 mai 1960 așteptam autobuzul să mă ducă în comuna M. Kogălniceanu din raionul Medgidia. La orele 7,35 mi instalăm în autobuz împreună cu alți 15 sau 16 călători. La 7,40 autobuzul a pornit la drum. La 7,50 mi-am aprins o țigară, cu aprobarea lăcică a lăncasatului (fuma și el). La orele 8, ieșind din Constanța, eram încă ras de neliniște, gîndindu-mă că dintr-o clipă în alta aveam să intrăm pe un drum cu hîrtioșe și praf, dar autobuzul continua să alege ușor pe asfalt. Asfaltul a fost prima surpriză. În dreapta zăream un golf de mare. În stînga peisajul clasic, uscat, al stepei dobrogene, punctat icol de străvechi gorgane scitice. Apoi n-am mai zărit nici marea, nici stepa uscată. Soseava a început să tate în două niște interminabile cîmpuri de cereale, cu o vegetație bogată, împărțite prin liniile perdelor de protecție în pătrate mari, ca tabla unui șah de proporții gigantice. Eram încă bănuțor și neliniștit, gîndindu-mă că aveam tot timpul să sughit la hîrtioșele ce înfîrșiau să apară. La 8 și 10 autobuzul a oprit, trezindu-mă din dulcea toropeală a călătoriei. Încasatorul a întrebat:

— Cine mai coboară la Kogălniceanu? Așadar am ajuns. Am coborît. Autobuzul a plecat. Am privit cu oșpora nostalgică în urma lui, dar n-am avut prea mult timp pentru părerea mea de rău. Eram în fața unei clădiri noi, simpatice, de arhitectură unei vile, ori a unei case de odihnă dintr-o stațiune climatică. Pe fatada ei am citit acest text: „Statul Popular al rom. M. Kogălniceanu, Raionul Medgidia, Regiunea Constanța“. În fața clădirii, un parc cu pomii, flori, straturi de verdeață și bănci. Pe una din bănci o femeie îmbrăcată într-o rochie de vară, ca o carle la mină. Legăna ușor un cărașar alb de copil. Una din ferestrele Statului era deschisă. Se auzea zăcîntul unei mașini de scris. La cîțiva metri de locul unde mă lăsa autobuzul, un om punea niște brazde de iarbă pe marginea unei peluze de flori. L-am întrebat:

— Tovarășii preșdinte e la Stat? — Adăncăvii a plecat pe teren, prin cîmpuri. Ora 9.30 Am descoperit firma unel... coletării chiar peste drum de Stat. Cu fața spre sosea, un panou mare de tablă, amănunțit înțeles: „Consumul și lucrădere produs de colctărie și paterisierie fabricale în laboratorul nos- trebă.“

— Cine mai coboară la Kogălniceanu? Așadar am ajuns. Am coborît. Autobuzul a plecat. Am privit cu oșpora nostalgică în urma lui, dar n-am avut prea mult timp pentru părerea mea de rău. Eram în fața unei clădiri noi, simpatice, de arhitectură unei vile, ori a unei case de odihnă dintr-o stațiune climatică. Pe fatada ei am citit acest text: „Statul Popular al rom. M. Kogălniceanu, Raionul Medgidia, Regiunea Constanța“. În fața clădirii, un parc cu pomii, flori, straturi de verdeață și bănci. Pe una din bănci o femeie îmbrăcată într-o rochie de vară, ca o carle la mină. Legăna ușor un cărașar alb de copil. Una din ferestrele Statului era deschisă. Se auzea zăcîntul unei mașini de scris. La cîțiva metri de locul unde mă lăsa autobuzul, un om punea niște brazde de iarbă pe marginea unei peluze de flori. L-am întrebat:

— Tovarășii preșdinte e la Stat? — Adăncăvii a plecat pe teren, prin cîmpuri. Ora 9.30 Am descoperit firma unel... coletării chiar peste drum de Stat. Cu fața spre sosea, un panou mare de tablă, amănunțit înțeles: „Consumul și lucrădere produs de colctărie și paterisierie fabricale în laboratorul nos- trebă.“

tru! Am intrat în cofetărie. Mese de marmură, rotunde, o teighe pentru casierie și două vitrine încărcate cu savarine, indiene, margarete, hîncuri cu cremă de vanilie, catalie, charlotte, ecleruri, torturi de ciocolată și doboștori. Pe perete, un anunț: „conșumajii delicioșii înghețatăi asortată, parfăit și casală“. Am intrat și în laboratorul cofetăriei, am văzut mașina electrică (da, electrică) de fabricat înghețată și am văzut cele trei cupitoare în care se rumeneau trei țăvi cu prăjiturii proaspete.

Ora 9. Am ieșit din coletărie. La două sute de pași, pe partea cealaltă a soșei, am zărit firma atit de dragă acărui călător: „Restaurant“. Am intrat ca într-un restaurant bucureștean, ca la Cîreșica de pildă! Mesa curate, un bar cu un raft de sticle, vin spumos, Nazareța și... Murtătar. În dulapul frigorific, nou, fabricat în atelierele Centrocop stăteau pe plătouri: coltele de porc, mușchi de vacă, mielie, crap prăjit, crap pescăreș, cret, brinzeturii, legături de ridichi și ceapă, salată și toate parcă ții rjide de provizia mea din servietă, devenită dintr-odată inutilă și fără sens. Ora 9 și 10 minuite. Așezat la o masă așteptam dejunul comandat: un cotlet, doi mîlției și un sîert de vin „Nazareț“ cu sifon. L-am întrebat pe ospătar:

— Ce construcție se înalță peste drum? Zăriseam un șantier prin fereaștră și eram curios. — Acolo va fi noul restaurant. Ora 9 și 40. Am ieșit din local și mi-a părut rău că nu lăsa dejunul în „grădina de vară“ restaurantului, pe care abia atunci o descoperisem. Am luat-o pe strada principală în sus. La 9 și 50 de minuite am intrat într-un fel de „apozar“ local, în chioscul gospodăriei colective „Vasile Tudose“. Colectivul Mihail Muș, ajuns la vîrsta lui Malusaleu (82 de ani) e gestionarul chioscului. Vinde hîrtioșe, gîini, ceapă, salată, pârtrunel, usturoi, ridichi și pe o tablă neagră are scris cu litășir „farțuș“ produselor. La ora 10 și un sîert descoperisem și vizitarea următoare în sfîrșit clădirea din comuna M. Kogălniceanu, raionul Medgidia: o frizerie a cooperativei „Infrățirea“, Medgidia (cu o secție de cofetărie!), o farmacie, Telefoane, o agenție Pronosport, un debîl de fotbal (oh, și eu îmi luasem din Gimnaziu, 4 pachete de Favorit plus 4 cutii de chibrituri!), o mîcălărie o librărie (în care zilnic se vind 15-20 cărți!), cinematograful „I. L. Caragiale“ unde vin două și trei filme pe săptămîna, cu ore fixe

de spectacol. (În ziua de 18 mai cr. rula filmul francez „Nevăzr, necunoscut“).

— Dar biciclete? — În aceeași perioadă am vindut 20 de biciclete românești de tip „Carpați“. — Aparale de radio? — Am vindut 60 de bucăți. — Mobilă? — 50 garnituri de bucătărie, 10 garnituri de mobilă populară a 3 mii de lei și foarte multe piese detașate: divanuri, mese, fotolii etc. La orele 11 și 20 de minuite însemnam în carnet această listă (cu totul incompletă) de mărfurile expuse în magazin: mașini de călcat electrice, lămpi electrice de buzină, vase emailate de bucătărie, lacimuri de alpaca, servicii de masă din porcelan, sticle „Partizani“ din cea mai bună calitate, ciorapi de nylon, haine confecționate, pălării, apă de colonie, lame de ras „Greif“, „Smari“ și „Blue 7“, pantofi „Inos Herbak“, bălăneșide, materiale de rochie, ceasornice, tocuri rezervoare și aparale de fotografat. La orele 11 și 30 de minuite l-am cunoscut pe înăbușat Benica Constantin, inginerul agronom al gospodăriei colective „Vasile Tudose“ din comuna M. Kogălniceanu și plecam împreună să-mi arată avuș obștesc al gospodăriei. Cu o sareță am făcut în două ore peste 20 de kilometri, trecînd pe la grajduri, la saivanele de oi, la livestie și plantațiile noi de vite, admiraște semănăturile pe un pămînt ingrișit mectic, împărțit prin perdeli de protecie. Am văzut și grădinița sezonieră a gospodăriei, cu perdelișe de țilon la ușile micilor dormitoare și ca o sală de mese ca într-o cantină-restaurant ilipăiană.

La orele 17 m-am aflat în biroul tovarășului Stoica Tudor, preșdintele Statului Popular al comunei M. Kogălniceanu și aveam cu el următoarea convorbire: — Comuna noastră are peste 5.000 de locușori. În pîlțimii doi ani colecțivii și-au construit peste o sută de case noi. Avem în sat ocupate toate radio, peste 250 biciclete, 20 de motocicletele și 10 motoare. — Planari de viitor în domeniul construcțiilor? — În afară de restaurantul cel nou pe care-l vom inaugura la 23 August, vom construi a casă de cultură cu sală de festivități și cinematograful, o bibliotecă și sală de lectură. Construcția scensă va fi gata în 1962. La anul vor fi gata trei blocuri de locuințe și un magazin universal. Nu peste mult timp vom putea viziona și noi emisiunile de televiziune. Alunici, pe acoperișurile caselor din comuna M. Kogălniceanu veți vedea și antene de televiziune. — La orele 19 intram în sala cinematografului „I. L. Caragiale“. Am scăpat filmul „Nevăzr, necunoscut“ la București, dar iată că norocul m-l scoțea în fața M. Kogălniceanu. Cele 250 locuri din sală erau ocupate toate. La orele 21 am intrat la bibliotecă să-tesc. Bibliotecara Berbescu Maria a declarat: — Am peste 5.000 de cărți, aproape 3.000 de cititori și 30 biblioteci de casă. — Ce cărți se citeșc mai mult? — Eminescu, Sadoveanu, Arghezi, Benic, Stancu, apoi Solohov și Gorki Verne, Dumas, Voltaire. — La orele 21 și 15 minuite, tovarășa Visău Florica, responsabilă unei biblioteci din sală, a venit și a luat în tr-un sac o sută de cărți. — La orele 21 și 30 de minuite, am ieșit pe strada principală a comunei Zăcl de liniș și plimbam perechi perechi, ca în oricare oras, pe „Corșo“ în parcul din fața statului popular toate băncile erau ocupate, așa cum la ora aceea, în ziua aceea, trebuia să fi fost și în Cîșmigiu, la cîteva sute de kilometri depărtare de comuna M. Kogălniceanu.

— Ce să mai spun? A doua zi plecam spre Medgidia. De unde să fi știut că M. Kogălniceanu este un adevărat orașel? Puteam să las acasă bocancii și să vin în sandale ușoare, puteam să plec la drum îmbrăcat elegant. Oh, ce fete frumoșe se plimbu în scara zilei de 18 mai 1960 pe „Corșo“, în comuna Mihail Kogălniceanu!

RADU BOUREANU

Ce fel de vers?

Ce vers să scriu? Se-ntrăabă unii, Cu-arcada în monacul lunii; Ce neam de vers să pun în cîntec? Pină la urm-î scot din pintec.

Se ceartă unii pentru vers Si nu îl hotărăș în mor; L-ar duce-n trap, în patru labe, Că-i simt mișcăriile mai slabe, În trîu l-ar ține sumeșii, Să poră aspru, năvăiit, L-ar repezi cit e cîmpia Să crezi în tropot herghelie, Cu coamele în vînt, sîere, Dar versurile, grele, iepe, Cu pintec plin, puțin șoldite Se-ncurcă-n goană schilodite.

Le-ncearcă-n legănări de barcă Voind poemul — marea Arcă, Dar vezi plînd, în mor, pe flurii, Nu Arca biblică-n dîlturi, Ci o goaoce, goală, veche.

Simți că te scîgirie-n ureche? Te ține-un vijit în creier! Ce o batoză strîmbă-n treier? E versul fără de stăpin Furat lui Harap Alb de Spin!

Îndeamnă unii versul alb Să rumeș un bou cudoș; Să rîmul vocilor de moște Vezi calea versului de lapte, Din bidul lunii o să dea Un vers de lapte cu cașă Chiar dacă vezi că luna-n blid Strivește bobul agurid Sorbi stîbul tot dar nu te-mbată Luceava cude sfîrșimată.

Se ceartă unii pentru vers, Î scriu oricum și iese șters, Îl ceretează, îl descîntă, Stă versul bleg, nu se avîntă.

Răstorni cîleșdru cu nisip, E stîhviștor în fel și chip, Scriu gramăticăi toți cu zel Cum ar fi versul, în ce fel Să poarte strai, cum să-i numești?

Versu-i ca un înel în dești, Îți vine bine — nu te strînge! E larg cit cerul, plînge sînge! Suride cu suris de fată; E lună albă fără pată, E umbră grea și fără lună;

Adincul lumii cînd răsună... Poate să toace gramăticul Cînd versul sună ca nimicul!

Versul să fie cit o țară, Să acrie ce-n șpații zboară, În pieptul valurilor, prora, În roata rîmilor — horă, Cîț fulgerul în largul firii, Înimă-n porțile iubirii Bătînd ca degelul în ușă, Nu vijelie în cenușă.

Portative de cernoziom

Nu mai știu streășinile iernii Sticliindu-și colții albi de morșă; De te traionul cald al perniîi Las sborul larg al viselor să

Înconjure pămîntul, cerul, Pe unde-n ample tractorii, Și închiegat, din vise, fierul, Spre stele mari sfîșie norii.

Intunecata crustă rece Lumina, ca un plug o sparse; Brăzdarul soarelui, cînd trece, Sub el sint brazde negre-ntoare,

Nenumărate portative De cemoziom, pe care scrie Sămînta notele votive; În orga holdei, simfonie.

Cu ochiul nou al dimineții Urmez spre capăt brazde vieții Și semăni în adăncu-i roșt Ce n-am cuprins și ce n-am fost.

ION PETRACHE

Cîntare partidului

Dezvălătule-n mine știții fără răgaz Mă năpusea zădnăic în eala năru vînturi Mă bicăiuna durerea înfrîngerii ne-obraz Și îmi hrăneam deșertul cu spuza de aolntur-

De n-ai fi fost să dăruîi iubirii mele glas Și lacrimilor uetii, nădeji să le usuce Rădăcine pe drumuri și orb as li ranaș Cu inima o casă năstie la răsoruc.

Tu mi-ai aprins lumina izbîndei în oroiu Si-n constință tota răspunderilor urele. Tu mi-ai deprins condutul cu marile zădri Și umbletul cu ritmul de-asaat al vremii mele

Mi-ai hrăzit prin lușă coștoasterilor rost Păteritor răzlete un sens și o chemare Și împlănuind triumfuri ce doar în dor m-au fost Mbrai delectat gîndirea din strîmtele: chenare.

Precum își soarbe plonul arcusul din oamînti Cu spatele în orizont vîetii m se-arată, Mi-ai îndatăt să opăi frumosu din capinți Să cîntes ideea în marmură-nrupată.

Tu mi-ai lăcut cîmpie rodină în împlăniri Cu spatele de oline și de lumină pline, De-aceea, azi, cuvîntele copleșite din tăbiri Pornesc în stol de aur, cîntare să-ți închine.

TANIA LOVINESCU

Țerîmîle de prins coajă, aspră, cenușie, cum e colțiiul mamei. Pomi au oștemut în jur, preșuri de frunze uscate. Pîlpămi albe, pufoase, o adus cerul, Pentru clipa cea mare, pentru mamă și prunc. Astăzi, pămîntule, degeaba aștepti. Cole în margini de sat, și o casă cu pereții albi Acolo e mama acum. Albe și curate sint miinile ce desăvîrșesc minunea Albă e pinza în care se înfășoară rodul ei. Dulce e laptele mamei, alb și dulce, perle sîdefii pe buzele lui răsfrînte în soare... Mama îl privește înțioa oară și ride. Mama nu-și mai fereste copul, tămăloșea, sub toviturile soartei, ale vătăfului, ale bărbatului. Nu mai ascunde limbuva, cînd blidul larg fumeșă pe masă, zîmbînd „luțiți copii, mama a micat“ Tatăl nu mai meșterșe în fiecare toamnă, din scînduri negeluite, un sicriu mic, cit casa de bani a boierului. Pămîntul nu mai înghite cu gurile lui lacome și negre cohorte întregi de copii. Ați auzit? „Copilul va trăi, va trăi“. Și mama ride.

Doctarii și-au pus halate albe, au adus în flocoane miraculoase țări și licori. Și iată minune! Copilul se-nalță, brăduț între brazii casei. Și ior sint albe, florile din fereaștră și cele din inima mamei. Primăvara o știa la capătul iernii. Acum, cînd se scutură neul, bălăbul aduce o floare, țirizie și albă. Caietul cu primele semne, ce-l vor purta prin poarta fermecată a școlii pe treptele cunoasterii. „Ați auzit? Copilul învotă“ —și mama păstrează cu grijă, primul caiet. Seara o tras stonurile peste sat, a stins toate luminile. Una singură mai privește în noapte. Lîngă copilul adormit, mama îngînă. „Tu băiutule ești inima mea, Șefierea ta vie o ascult, ascult cum crește în mine bucuria“. Peste fația albă se pleacă apoi. Semnele răschirate, unele plop, altele salcii pletoase, se îngemănează cite două, cite trei, cuvîntele se aștem cuminți, se rotunșesc și se leagă, să cuprîndă în ulciuril lor, preaplînul inimii... Din nou sint albe noaptele mamei, Copilul e bolnav.

Doctarii și-au pus halate albe, au adus în flocoane miraculoase țări și licori. Și iată minune! Copilul se-nalță, brăduț între brazii casei. Și ior sint albe, florile din fereaștră și cele din inima mamei. Primăvara o știa la capătul iernii. Acum, cînd se scutură neul, bălăbul aduce o floare, țirizie și albă. Caietul cu primele semne, ce-l vor purta prin poarta fermecată a școlii pe treptele cunoasterii. „Ați auzit? Copilul învotă“ —și mama păstrează cu grijă, primul caiet. Seara o tras stonurile peste sat, a stins toate luminile. Una singură mai privește în noapte. Lîngă copilul adormit, mama îngînă. „Tu băiutule ești inima mea, Șefierea ta vie o ascult, ascult cum crește în mine bucuria“. Peste fația albă se pleacă apoi. Semnele răschirate, unele plop, altele salcii pletoase, se îngemănează cite două, cite trei, cuvîntele se aștem cuminți, se rotunșesc și se leagă, să cuprîndă în ulciuril lor, preaplînul inimii... Din nou sint albe noaptele mamei, Copilul e bolnav.

Doctarii și-au pus halate albe, au adus în flocoane miraculoase țări și licori. Și iată minune! Copilul se-nalță, brăduț între brazii casei. Și ior sint albe, florile din fereaștră și cele din inima mamei. Primăvara o știa la capătul iernii. Acum, cînd se scutură neul, bălăbul aduce o floare, țirizie și albă. Caietul cu primele semne, ce-l vor purta prin poarta fermecată a școlii pe treptele cunoasterii. „Ați auzit? Copilul învotă“ —și mama păstrează cu grijă, primul caiet. Seara o tras stonurile peste sat, a stins toate luminile. Una singură mai privește în noapte. Lîngă copilul adormit, mama îngînă. „Tu băiutule ești inima mea, Șefierea ta vie o ascult, ascult cum crește în mine bucuria“. Peste fația albă se pleacă apoi. Semnele răschirate, unele plop, altele salcii pletoase, se îngemănează cite două, cite trei, cuvîntele se aștem cuminți, se rotunșesc și se leagă, să cuprîndă în ulciuril lor, preaplînul inimii... Din nou sint albe noaptele mamei, Copilul e bolnav.

Convoitul se formase pe la mijlocul nopții. Am fost scoși cu toții în stradă, cu rucsacii în spinare și stăteam frumos încononaj în mijlocul drumului, încadrați de jandarmi. Era o noapte caldă de mai. Stelele scipau cu indiferență și pe-nele de cocșii pe căștile jandarmilor străluciau în razele amenice ale lunii. Jandarmii aveau puști și o oțetășă tină, cu cizme de lac, cu o cravașă de piele albă, ne îmboleau cu vocea răgușită și nerăbdătoare.

Adevarul e că oamenii se mișcau destul de încet. Eram unul care veneau sprinții, iar copiii mici se apucară să scinească și chiar să plîngă, ceea ce-i enerva la culme pe tînărul ofițer:

— Tăceți odată, dumnezeli și paștele... Tăcere! Liniste!

Mamele astupau cu mîna gurile copiilor, care, speriați, se puseră să urle deabinele. Cu chiu cu vai, cu ajutorul păturilor de puști, cu ajutorul cravașei albe, convoitul se puse în mișcare. Eram pe la mijlocul coloanei, dar nu vedeam ultimele rânduri. Cred că erau mult peste o mie de oameni. Ni se spusese că vom fi transportați într-un lagăr nemțesc unde vom munci, dar vom fi bine tratați și că familiile nu vor fi despărțite. Vom locui în case și în general va fi mai bine decît în ghetoii micuțului oraș din Ungaria. Totuși ne era frică. Cei mai bătrîni spuneau că toate acestea nu sînt decît minciuni. De la nemți nu ne putem aștepta la nimic bun. Dar pesimismul lor era puternic combătut de alții, care spuneau că nemții au nevoie de mînă de lucru și că vom fi bine tratați. Dacă ar vrea să ne omoare ar face-o chiar aici. Ce rost ar avea să ne mai ducă pînă acolo? Argumentele păreau destul de convingătoare, așa că lumea păsea înainte în această frumoasă noapte de mai a anului 1944, cu speranța în suflet și cu dorința aprigă de a supraviețui. Înaintăm în rînd cu mama și cu sora. Mama era tăcută, iar sora era veselă. Avea 17 ani și la această vîrstă e greu să nu fii optimist.

— Acolo vom dormi împreună, mamă... zise sora mea. Tu vei găsi, iar noi doi vom munci. E bine la munca cîmpului. Trebuie să fie ceva foarte sănătos.

Mama nu răspundea. Nici eu. Coloana înainta cu greu. Vedeam cum în taină se deschidea cite o fereastră, dar jandarmii, atenți, se rîsteau la curioși:

— Ferestrele închise! Se-unde?

Și obloanele se închideau la loc. Tăcere. Nu se auzeau decît miile de pași pe caldarîm și cite un scîncet de copil, care se oprea brusc. Cîteodată o lovitură surdă, un geamăt și coloana păsea mai sprîntenă. În fața mergeau evreii bătrîni, cu barbă și mîmuratură rugăciuni. Toți aveau cite o stea galbenă pe piept.

Coloana se oprî. În fața noastră stătea un șir lung de vagoane de marfă, cu ușile deschise. Șirul era atît de lung că nu se vedea celălalt capăt. În fața fiecărui vagon stătea cite un jandarm cu baionetă. Începu îmbarcarea. Se făceau un vagon de oraș, nu ne putea auzi nimeni. Jandarmii răgușiți și înveștăți ne împingeau, împingînd oamenii în vagoane. Din vagon țlepe, urlete:

— Nu mai e loc, e plin, nu mai băgați!

Dar ei mai băgau. Pînă la 70 în fiecare vagon. Cînd cel de al 70-lea urcă, jandarmul împinse puternic oblonul și închise. Vagoanele închise se frîmtau ca de cutremur. Veni și rîndul nostru. Vagonul din fața mea era plin cînd se urcă mama și sora. Cînd să apuc și eu fierul, deodată jandarmul mă smuci și mă împinse mai departe. Oblonul se închise. M-am suit în vagonul următor. Auzeam vocea mamei care mă striga. Am răspuns cît am putut de tare că sînt în vagonul de alături. Nu știu dacă m-a auzit. Îmi părea rău că aveam la mine pătura. Dar mai tîrziu mi-am dat seama că tot n-ai fi putut să se folosească de ea.

Intr-o tîrziu vacarmul se potoli. Aveam un loc bun. Stăteam sub ferestra și puteam vedea afară. Pe ambele părți ale vagonului patrulea cite un jandarm. Mai tîrziu veni cîțiva ofițeri care au sigilat vagoanele și un jandarm a scris ceva pe ele cu cretă albă. Și trenul a pornit. Soarele se iveau la orizont.

Cînd locomotiva se smuci, în vagoane se făcu liniște. Bărbaiți mai în vîrstă începură să se roage cu glas tare. Mai departe, pe cîmp păștea o cireadă de vite. Îmi aduc aminte de o vacă mare, lărcăță, care rumea în liniște. Razele soarelui învîlbură peisajul, dîndu-i un aspect foarte pașnic, puțin ireal. Știu că învidiam grozav vaca aceea care rumea cu atîta ne-păsare.

N-am să descriu amănuntele drumului de patru zile pînă la soseirea în îndepărtata Silezie, pe rampa de la Auschwitz. Pot să vă spun doar atît că a fost urît de tot. Cîțiva au murit, toți suferam de sete și eram foarte slăbiți. Cînd s-a deschis vagonul era noaptea. Jos, pe paron, stătea un soldat nemțesc cu pisto, mitralieră îndreptat spre noi și ne invita cu o voce destul de civilizată să coborim. Ne-a spus că dacă sînt morți, să-l lășăm în vagon. Cînd am pus piciorul pe pămînt, am căutat imediat s-o descopăr pe mama și pe sora-meă. Le-am zărit într-un șir lung de lemei, dar nu ne-am putut apropia, că bărbaiți și femele alcătulau coame separate. Ne-am făcut semn cu mîna. Mama mă privea și plîngea. Sora îmi zîmbea. Apoi coloana a pornit și eu nu le-am mai revîzut niciodată.

Coloana noastră a bărbaiților înainta încet. Vedeam că la capătul rampel ard niște reflectoare puternice. Alături de mine pășea un tînăr înalt. Era cam de vîrstă mea. Mergea foarte de drept, cu pași mărunți și la un moment dat mi-a pipăit brațul, apoi l-a prins și nu l-am dat drumul. Deodată răzbi pînă la noi un șipăt deznădăjduit de femeie:

— Hugo!

Tovarășul meu a tresărit. Și-a întors fața în direcția glasului, apoi cu o voce puternică răcni:

— Aici sînt mamă! Aici!

Un soldat aprău lîngă noi și-l lovi puternic. Tînărul îni și îl făcu. I-am spus în șoaptă să nu mă facă prosti de-astea că nemții nu știu de glumă. Totul era urît și presensibil de rele. În aer plutea un miros greu, nedefinit. Și mai încolo niște coturi sculpuu trimbe de fum spre cerul înorat. Ne apropiam tot mai mult de reflectoare. Vedeam că la capătul coloanei, șirul

CEI TREI

— Nu știu. Nu-l cunosc. Știu doar atît că-i cheamă Hugo.
— Francezul căzu pe gînduri.
— Am să viu să stau cu voi. Dar să știți că are puține șanse. Dacă-l descoperă, îl duce la crematoriu.
— Știu asta.
— Poți s-o pățești și tu.
— Știu.
— Ai venit cu familia?
— Da. La noi mai toți au fost deportați. Ni s-a spus că ne duce la munca cîmpului, la Waldsee.
— Asta-i Waldsee, să știți. Și de aici foarte puștii scapă cu viață. Pe lîngă Auschwitz, iadul este o instituție de binefacere.
— Cum te cheamă?
— Henri Didon.
— Cîți ani ai?
— 31.
— Familia e în Franța?
— Da.
— Hugo se trezi.
— Hary!
— Da, Hugo, sînt aici.
— Dă-mi apă.
După ce bău, se ridică în capul oaselor și se întoarse spre francez:

— Cine ești?
— I-am explicat că Henri e francez și că e de două luni în lagăr. Îți zîmbea și cu o franțuzească destul de corectă, îl spusese întînzîndu-l mîna:
— Mă cheamă Hugo Faber.
— Îl priveam acum amîndoi. Orbul avea o expresie de seninătate pe obraz, imposibil de descris. Francezul spuse puțin răgușit:
— Mă întorc îndată.
— Și în scurt timp veni cu o boccelușă și o cutie goală de meșterez gamela. I-am făcut loc. Astfel s-a format grupul celor trei H.

Au trecut cinci luni. În luna mai 1944 aveam 20 de ani. În octombrie 1944 aveam cel puțin 60. Eram încă toți trei împreună. N-aș crede să fi avut laolaltă 150 de kilograme. Pînă în august a continuat să sosească vagoane încărcate cu condamnați la moarte din toate colțurile Europei. Apoi transporturile încetară, focul din crematorii se stînce. Hugo se călîșe. Zîmbetul nevinovat îi dispăru de pe obraz. Acum putea privi pe oricine în față. Toți aveau căutătura pierdută a orbilor. Trăisem altele orori, moartea prin chinuri deveni altă de cotidiană, bestialitatea altă de obișnuită, înclăt am încetat să mai reacționăm. Sînt adine convins că fără Henri nu am fi supraviețuit. Henri Didon era dintr-un altă deosebit de dur. El zicea că așa sînt comunistii. De atunci m-am convins că avea dreptate. Dar pe vremea aceea, el era primul comunist pe care-l cunoscusem. Eu și prietenul meu orb, învîșam să primim viața prin lentilele lui. Știam că are dreptate. Avea legături tainice. Cîteodată, pe neașteptate, dispărea și se întorcea peste cîteva ore încărcat cu știri. De la el aflam mereu situația războiului. El ne spusese din prima zi că nemții vor pierde, că datorită noastră este să supraviețuim, că după iadul acesta va veni o nouă epocă în viața omenirii, epocă în care n-o să mai fie nici lagăre, nici SS, nici cuploare de ars oameni.

— Este. Intr-un fel ai noroc că nu poți vedea toate acestea.
— Poate ai dreptate.
— L-am privit pentru prima oară în față. Era frumos și așa tuns chîlbug. Avea ochii albaștri, mari, cu privirea fixă a nevătăzătorilor. Un zîmbet cald, nevinovat, îl lumina fața. Era ceva atît de curat, ceva atît de bun, că-mi venea să plîng. Atunci am hotărît să-l salvez cu orice preț. Nu apucasem să adormim, că ne-a și minat afară, în răcoarea zorilor, la apel, la numărătoare. Pe drum l-am spus lui Hugo, să stea drept și să nu privească pe nimeni în față pentru nimic în lume. O singură privire în ochii lui și era pierdut.
— La apel am văzut pentru prima oară toți lagărul. Am văzut oameni, cum nu mi-ai fi putut închipui că există. Întreaga privilegie era ceva ăreal, ceva ce mîntea mea încă nu reușea să cuprîndă. Stăteam alături de Hugo și-l povesteam tot ce-i în jurul nostru. El dădea din cap. De undeva am auzit un răcnet:
— Drept!
Am incremenit cu toții. Un subofițer german, cu cap de mort pe chipul, ne trecea în revistă. S-a oprît în fața lui Hugo și a urlat:
— Drept!
Hugo continua să stea cu capul aplecat. Atunci subofițerul l-a apucat de haină și a început să-l lovească:
— Drept! am spus! Drept! Tu nu înțelegi? Drept!
Și dădea în el cu toată puterea. Cînd l-a dat drumul, Hugo era feșinat.
— Ridicați-l!
Eu și cei care stătea în dreapta lui, l-am ridicat și-l lîneam între noi, cu greutate, în timp ce subofițerul continua numărătoare. Celălalt mă întrebă în franțuzește:
— Ce l-a apucat? De ce n-a vrut să-și ridice capul?
— E orb!
După apel l-am dus pe Hugo în baracă și l-am întins pe pîclă. Francezul care mai înainte mă ajutase s-a așezat lîngă mine.
— Cînd ați venit?
— Ieri.
— De unde?
— Din Ungaria... Tu de unde ești?
— De la Toulon.
— De cînd ești aici?
— De două luni.
— Cum ai ajuns aici?
— Politic.
— Ești comunist?
— Da.
Apoi după o scurtă pauză îmi spusese:

— Ești rudă cu el?
— Nu. Am stat întîmplător alături în coloană și l-am sfătuit să-și scoată ochelarii. — l-am arătat ochelarii negri.
— Scoate lentilele. Altfel îți ia. Le-am scos.
— Vrei să-l salvezi?
— Aș vrea. Îmi pare rău de el.
— Cîți ani are?
— 21.
— Și tu?
— 20.
— Cînd și-a pierdut vederea?

Cel mai fioros criminal pe care l-a purtat vreedată pămîntul în spinare. Și scăpase de fiecare dată. Și fiecare dată era motiv de cumplită satisfacție pentru locuitorii baracii C-5.
Intr-o seară, în primele zile ale lui octombrie, Henri veni cu știrea: rușii sînt foarte aproape, se evacuează lagărul, vom fi transportați în interiorul Reichului...

Peste cîteva zile avu loc ultima, și cea mai cumplită selecție din cite am trăit la Auschwitz. Știrea ne-o adusesse tot Henri. Ne-a spus că cei care vor rămîne în viață, vor fi îmbarcați în vagoane, concomitent cu executarea celorlalți.
Era în seara care a precedat selecția. În sinea noastră eram comuși și cu o franțuzească destul de corectă, îl spusese întînzîndu-l mîna:
— Mă cheamă Hugo Faber.
— Îl priveam acum amîndoi. Orbul avea o expresie de seninătate pe obraz, imposibil de descris. Francezul spuse puțin răgușit:
— Mă întorc îndată.
— Și în scurt timp veni cu o boccelușă și o cutie goală de meșterez gamela. I-am făcut loc. Astfel s-a format grupul celor trei H.

— Cine ești?
— I-am explicat că Henri e francez și că e de două luni în lagăr. Îți zîmbea și cu o franțuzească destul de corectă, îl spusese întînzîndu-l mîna:
— Mă cheamă Hugo Faber.
— Îl priveam acum amîndoi. Orbul avea o expresie de seninătate pe obraz, imposibil de descris. Francezul spuse puțin răgușit:
— Mă întorc îndată.
— Și în scurt timp veni cu o boccelușă și o cutie goală de meșterez gamela. I-am făcut loc. Astfel s-a format grupul celor trei H.

Au trecut cinci luni. În luna mai 1944 aveam 20 de ani. În octombrie 1944 aveam cel puțin 60. Eram încă toți trei împreună. N-aș crede să fi avut laolaltă 150 de kilograme. Pînă în august a continuat să sosească vagoane încărcate cu condamnați la moarte din toate colțurile Europei. Apoi transporturile încetară, focul din crematorii se stînce. Hugo se călîșe. Zîmbetul nevinovat îi dispăru de pe obraz. Acum putea privi pe oricine în față. Toți aveau căutătura pierdută a orbilor. Trăisem altele orori, moartea prin chinuri deveni altă de cotidiană, bestialitatea altă de obișnuită, înclăt am încetat să mai reacționăm. Sînt adine convins că fără Henri nu am fi supraviețuit. Henri Didon era dintr-un altă deosebit de dur. El zicea că așa sînt comunistii. De atunci m-am convins că avea dreptate. Dar pe vremea aceea, el era primul comunist pe care-l cunoscusem. Eu și prietenul meu orb, învîșam să primim viața prin lentilele lui. Știam că are dreptate. Avea legături tainice. Cîteodată, pe neașteptate, dispărea și se întorcea peste cîteva ore încărcat cu știri. De la el aflam mereu situația războiului. El ne spusese din prima zi că nemții vor pierde, că datorită noastră este să supraviețuim, că după iadul acesta va veni o nouă epocă în viața omenirii, epocă în care n-o să mai fie nici lagăre, nici SS, nici cuploare de ars oameni.

— Este. Intr-un fel ai noroc că nu poți vedea toate acestea.
— Poate ai dreptate.
— L-am privit pentru prima oară în față. Era frumos și așa tuns chîlbug. Avea ochii albaștri, mari, cu privirea fixă a nevătăzătorilor. Un zîmbet cald, nevinovat, îl lumina fața. Era ceva atît de curat, ceva atît de bun, că-mi venea să plîng. Atunci am hotărît să-l salvez cu orice preț. Nu apucasem să adormim, că ne-a și minat afară, în răcoarea zorilor, la apel, la numărătoare. Pe drum l-am spus lui Hugo, să stea drept și să nu privească pe nimeni în față pentru nimic în lume. O singură privire în ochii lui și era pierdut.
— La apel am văzut pentru prima oară toți lagărul. Am văzut oameni, cum nu mi-ai fi putut închipui că există. Întreaga privilegie era ceva ăreal, ceva ce mîntea mea încă nu reușea să cuprîndă. Stăteam alături de Hugo și-l povesteam tot ce-i în jurul nostru. El dădea din cap. De undeva am auzit un răcnet:
— Drept!
Am incremenit cu toții. Un subofițer german, cu cap de mort pe chipul, ne trecea în revistă. S-a oprît în fața lui Hugo și a urlat:
— Drept!
Hugo continua să stea cu capul aplecat. Atunci subofițerul l-a apucat de haină și a început să-l lovească:
— Drept! am spus! Drept! Tu nu înțelegi? Drept!
Și dădea în el cu toată puterea. Cînd l-a dat drumul, Hugo era feșinat.
— Ridicați-l!
Eu și cei care stătea în dreapta lui, l-am ridicat și-l lîneam între noi, cu greutate, în timp ce subofițerul continua numărătoare. Celălalt mă întrebă în franțuzește:
— Ce l-a apucat? De ce n-a vrut să-și ridice capul?
— E orb!
După apel l-am dus pe Hugo în baracă și l-am întins pe pîclă. Francezul care mai înainte mă ajutase s-a așezat lîngă mine.
— Cînd ați venit?
— Ieri.
— De unde?
— Din Ungaria... Tu de unde ești?
— De la Toulon.
— De cînd ești aici?
— De două luni.
— Cum ai ajuns aici?
— Politic.
— Ești comunist?
— Da.
Apoi după o scurtă pauză îmi spusese:

— Ești rudă cu el?
— Nu. Am stat întîmplător alături în coloană și l-am sfătuit să-și scoată ochelarii. — l-am arătat ochelarii negri.
— Scoate lentilele. Altfel îți ia. Le-am scos.
— Vrei să-l salvezi?
— Aș vrea. Îmi pare rău de el.
— Cîți ani are?
— 21.
— Și tu?
— 20.
— Cînd și-a pierdut vederea?

— Este. Intr-un fel ai noroc că nu poți vedea toate acestea.
— Poate ai dreptate.
— L-am privit pentru prima oară în față. Era frumos și așa tuns chîlbug. Avea ochii albaștri, mari, cu privirea fixă a nevătăzătorilor. Un zîmbet cald, nevinovat, îl lumina fața. Era ceva atît de curat, ceva atît de bun, că-mi venea să plîng. Atunci am hotărît să-l salvez cu orice preț. Nu apucasem să adormim, că ne-a și minat afară, în răcoarea zorilor, la apel, la numărătoare. Pe drum l-am spus lui Hugo, să stea drept și să nu privească pe nimeni în față pentru nimic în lume. O singură privire în ochii lui și era pierdut.
— La apel am văzut pentru prima oară toți lagărul. Am văzut oameni, cum nu mi-ai fi putut închipui că există. Întreaga privilegie era ceva ăreal, ceva ce mîntea mea încă nu reușea să cuprîndă. Stăteam alături de Hugo și-l povesteam tot ce-i în jurul nostru. El dădea din cap. De undeva am auzit un răcnet:
— Drept!
Am incremenit cu toții. Un subofițer german, cu cap de mort pe chipul, ne trecea în revistă. S-a oprît în fața lui Hugo și a urlat:
— Drept!
Hugo continua să stea cu capul aplecat. Atunci subofițerul l-a apucat de haină și a început să-l lovească:
— Drept! am spus! Drept! Tu nu înțelegi? Drept!
Și dădea în el cu toată puterea. Cînd l-a dat drumul, Hugo era feșinat.
— Ridicați-l!
Eu și cei care stătea în dreapta lui, l-am ridicat și-l lîneam între noi, cu greutate, în timp ce subofițerul continua numărătoare. Celălalt mă întrebă în franțuzește:
— Ce l-a apucat? De ce n-a vrut să-și ridice capul?
— E orb!
După apel l-am dus pe Hugo în baracă și l-am întins pe pîclă. Francezul care mai înainte mă ajutase s-a așezat lîngă mine.
— Cînd ați venit?
— Ieri.
— De unde?
— Din Ungaria... Tu de unde ești?
— De la Toulon.
— De cînd ești aici?
— De două luni.
— Cum ai ajuns aici?
— Politic.
— Ești comunist?
— Da.
Apoi după o scurtă pauză îmi spusese:

— Ești rudă cu el?
— Nu. Am stat întîmplător alături în coloană și l-am sfătuit să-și scoată ochelarii. — l-am arătat ochelarii negri.
— Scoate lentilele. Altfel îți ia. Le-am scos.
— Vrei să-l salvezi?
— Aș vrea. Îmi pare rău de el.
— Cîți ani are?
— 21.
— Și tu?
— 20.
— Cînd și-a pierdut vederea?

— Este. Intr-un fel ai noroc că nu poți vedea toate acestea.
— Poate ai dreptate.
— L-am privit pentru prima oară în față. Era frumos și așa tuns chîlbug. Avea ochii albaștri, mari, cu privirea fixă a nevătăzătorilor. Un zîmbet cald, nevinovat, îl lumina fața. Era ceva atît de curat, ceva atît de bun, că-mi venea să plîng. Atunci am hotărît să-l salvez cu orice preț. Nu apucasem să adormim, că ne-a și minat afară, în răcoarea zorilor, la apel, la numărătoare. Pe drum l-am spus lui Hugo, să stea drept și să nu privească pe nimeni în față pentru nimic în lume. O singură privire în ochii lui și era pierdut.
— La apel am văzut pentru prima oară toți lagărul. Am văzut oameni, cum nu mi-ai fi putut închipui că există. Întreaga privilegie era ceva ăreal, ceva ce mîntea mea încă nu reușea să cuprîndă. Stăteam alături de Hugo și-l povesteam tot ce-i în jurul nostru. El dădea din cap. De undeva am auzit un răcnet:
— Drept!
Am incremenit cu toții. Un subofițer german, cu cap de mort pe chipul, ne trecea în revistă. S-a oprît în fața lui Hugo și a urlat:
— Drept!
Hugo continua să stea cu capul aplecat. Atunci subofițerul l-a apucat de haină și a început să-l lovească:
— Drept! am spus! Drept! Tu nu înțelegi? Drept!
Și dădea în el cu toată puterea. Cînd l-a dat drumul, Hugo era feșinat.
— Ridicați-l!
Eu și cei care stătea în dreapta lui, l-am ridicat și-l lîneam între noi, cu greutate, în timp ce subofițerul continua numărătoare. Celălalt mă întrebă în franțuzește:
— Ce l-a apucat? De ce n-a vrut să-și ridice capul?
— E orb!
După apel l-am dus pe Hugo în baracă și l-am întins pe pîclă. Francezul care mai înainte mă ajutase s-a așezat lîngă mine.
— Cînd ați venit?
— Ieri.
— De unde?
— Din Ungaria... Tu de unde ești?
— De la Toulon.
— De cînd ești aici?
— De două luni.
— Cum ai ajuns aici?
— Politic.
— Ești comunist?
— Da.
Apoi după o scurtă pauză îmi spusese:

— Ești rudă cu el?
— Nu. Am stat întîmplător alături în coloană și l-am sfătuit să-și scoată ochelarii. — l-am arătat ochelarii negri.
— Scoate lentilele. Altfel îți ia. Le-am scos.
— Vrei să-l salvezi?
— Aș vrea. Îmi pare rău de el.
— Cîți ani are?
— 21.
— Și tu?
— 20.
— Cînd și-a pierdut vederea?

— Este. Intr-un fel ai noroc că nu poți vedea toate acestea.
— Poate ai dreptate.
— L-am privit pentru prima oară în față. Era frumos și așa tuns chîlbug. Avea ochii albaștri, mari, cu privirea fixă a nevătăzătorilor. Un zîmbet cald, nevinovat, îl lumina fața. Era ceva atît de curat, ceva atît de bun, că-mi venea să plîng. Atunci am hotărît să-l salvez cu orice preț. Nu apucasem să adormim, că ne-a și minat afară, în răcoarea zorilor, la apel, la numărătoare. Pe drum l-am spus lui Hugo, să stea drept și să nu privească pe nimeni în față pentru nimic în lume. O singură privire în ochii lui și era pierdut.
— La apel am văzut pentru prima oară toți lagărul. Am văzut oameni, cum nu mi-ai fi putut închipui că există. Întreaga privilegie era ceva ăreal, ceva ce mîntea mea încă nu reușea să cuprîndă. Stăteam alături de Hugo și-l povesteam tot ce-i în jurul nostru. El dădea din cap. De undeva am auzit un răcnet:
— Drept!
Am incremenit cu toții. Un subofițer german, cu cap de mort pe chipul, ne trecea în revistă. S-a oprît în fața lui Hugo și a urlat:
— Drept!
Hugo continua să stea cu capul aplecat. Atunci subofițerul l-a apucat de haină și a început să-l lovească:
— Drept! am spus! Drept! Tu nu înțelegi? Drept!
Și dădea în el cu toată puterea. Cînd l-a dat drumul, Hugo era feșinat.
— Ridicați-l!
Eu și cei care stătea în dreapta lui, l-am ridicat și-l lîneam între noi, cu greutate, în timp ce subofițerul continua numărătoare. Celălalt mă întrebă în franțuzește:
— Ce l-a apucat? De ce n-a vrut să-și ridice capul?
— E orb!
După apel l-am dus pe Hugo în baracă și l-am întins pe pîclă. Francezul care mai înainte mă ajutase s-a așezat lîngă mine.
— Cînd ați venit?
— Ieri.
— De unde?
— Din Ungaria... Tu de unde ești?
— De la Toulon.
— De cînd ești aici?
— De două luni.
— Cum ai ajuns aici?
— Politic.
— Ești comunist?
— Da.
Apoi după o scurtă pauză îmi spusese:

punea să-l povestim și noi. Am fost foarte des bombardat. Atunci se slobozi iadul. Stăteam îmbrățișați și Henri jubila. Tîpa în gura mare, parcă aviatorii l-ar fi putut auzi. Bombele suierau în jurul nostru și explodau cu zgomote infernale. Vagonul se legîna și pămîntul se legîna. Totul se legîna. Apoi liniște. Tăcere și întineric. Și peste cîteva ore, trenul porni din nou. Era vînt și era frig. Viața pilpîia în noi cu ultimele zvîcniri ale unei luminări așe pînă la capăt.

Intr-o zi ușa vagonului se deschise. Ni s-a dat piine. Apă și au fost scoși morții. Erau 25 din 68. Oblonul se închise la loc. Atacurile aeriene deveniră tot mai dese. Am stat atunci vreo două zile în același loc. Apoi trenul porni. Merse vreo 2-3 ore și în aceeași seară am fost scoși din vagoane. Am fost duși în niște baraci.

A doua zi am început munca la fabrică. Lucram în brigada lui Henri la mașini de ștanțat. Credeam că vom avea de furcă cu Hugo, dar n-am avut. În mai puțin de două ore lucra. Eu îi pregăteam piesele, el ștanța. Totul mergea perfect. Nimeni n-a observat nimic.

Am lucrat aproape trei luni la fabrică, 12 ore pe zi. De la 6 dimineața la 6 seara. A fost cea mai ușoară perioadă. Am primit haine, bocancă, săpun și mîncare. Apoi într-o noapte veni bombardamentul, și din fabrică n-a mai rămas decît un morman de ruine fumegînde. În aceeași zi Henri ne-a spus că Armata Sovietică a eliberat Ungaria și că acum luptele se dau numai pe teritoriul german.

Seara am fost încononaj și am pornit-o pe jos. Ni s-a spus că acela care părăsește coloana, va fi împușcat. Și am mers timp de peste două luni. Meru noaptea și meru spre apus. În acest marș au murit peste jumătate din noi.

Se făcuse primăvară. Primăvara lui 45. Și într-o zi Henri veni cu propunerea să ne ascundem. Eliberatorii sînt foarte aproape. Dacă reușim, în zece zile sîntem salvați.

Trebuia să găsim o casă bombardată, nelocuită. A doua zi am găsit casa. Ploua. Nu departe de noi, în mijlocul unei pădurici se ridica un fel de conac, pe trei sferturi dărîmat, care nu mai putea adăposti pe nimeni.

Planul era simplu. La prima alarmă aeriană, ne tîrim pînă la pădurice și pe urmă ne ascundem în pivniță. N-o să piardă el timpul să ne caute, cînd dejenii mor ca muștele.

Am greșit scooteala. Ne-au căutat. Hugo a fost primul care a auzit pașii.

— Hary — îmi spusese el încet — ne vor descoperi.

Stăteam în pivniță, în dosul unor mobile aruncate de-a valma.

— N-avem ce face — spusese Henri — o să încheiem socotelile în seara asta.

— Să încercăm să ne ascundem mai bine.
— N-are rost, tot ne vor descoperi — spusese Hugo.
Pașii se auzeau pe scări, apoi lumina lanternelor inundă pivnița. În momentul acela Hugo se ridică în picioare.

— Bună seara camarazi — zise el și rise.
— Ieși de acolo!
— Nu pot că e strîmt. Ajutați-mă!
— Ceiași unde sînt?
— S-au dus mai departe.
— Tu de ce nu te-ai dus?
— N-am vrut să le îngreunăm fuga. Sînt orb.
SS-ii au incremenit.
— Aș vrea să mă împușcați afară — zise Hugo.
— N-o să te împușcăm, o să te spinzurăm — a spus unul și a tras o înjurătură groaznică.

— Ați pierde prea mult timp. Păcat. Termași repede, că altfel nu-l mai prindeți pe ceiași.
— Ieși! — răcni unul din SS.
— Nu pot singur, trebuie să mă duceți de braț. V-am spus că sînt orb.
— Luați-l!
Și au ieșit. Peste cîteva minute am auzit o scurț răfală...

Am fost eliberați peste cîteva zile. Corpul lui Hugo, nu l-am mai găsit. Probabil că l-au îngropat sovieticii.

Rama de ochelari am păstrat-o. Mai tîrziu, acasă, am pus-o în sertarul scrinului și n-am mai dat de ea decît acum, cînd căutam ceva. Nici nu mai știu ce anume.

Desen de TIA PELTZ

Constantin ABĂLUȚĂ

Primăvara în oraș

Primăvara a venit la oraș. Se ceartă cu pumnii mici de zăpadă ce bat zadarnic în pieptul pămîntului și vor să-i înăbușe respirația. Se ceartă cu țetele galbene ale copacilor speriați de singurătate și ne-ncrezători în mirajunilororii.

Se uită cu priviri mirate în jur. Anul trecut nu erau aceste case și cerul acesta ca o mare lîră contur pe care-adepturile plutesc legănate ca rădă mulțimea de vase. Și nici clopotacesta de umbră, curcubeu de melodii și visare, nu-l știe, nu și-l aduce aminte. E un parc nou, mi se pare — spune ea și trece mai departe legănîndu-se pe drumuri pavate în mireme de trandafiri.

Nu are ochi să vadă cite s-au schimbat și-i pare rău că nu și-a luat cu ea aparatul de fotografie, marca „Peruzea” și pensulele și colorilei de aur și azur... Să picteze măcar acest colț și-aceste balcoane pe care soarele și-a scos în aerul sănătos al dimineții — să se usuce — rușina proaspăt spălăță... Și nu știe cum ar face să rupă o bucățică

din plînea acestor muncitori — care-o privesc de pe schelă zîmbind — trebuie să fie grozav de gustoasă această piine rumenă ca țafa soarelui.

Un băiat l-a făcut semn cu mîna fluturată ca o cripă lîngă obraz, ea s-a apropiat sfioasă ca o căprioară și a mușcat limpezimea caldă a piinii... Obrajii i s-au îmbujorat sub bura de abur ușoară. Apoi muncitorii s-au întors la lucrul lor. Cărămizile se rînduiau una după alta ca o armată de școlari porniți în excursie primăvara la șosea. Cerul era limpede și depărtat și soarele aurea zidurile și țetele și umerii puternici al tînerilor. Tot șantierul părea o sculptură în aur masiv.

...Primăvara și-a aruncat părul pe spate a luat în mînă o cărîmță și a rămas să zidească alături de muncitori.

Radu CÎRNECI

POEMA DE 1 MAI

A înflorit lumina sub chip de aur
Calm revărsându-și vraja sub razele de soare,
Văzduhul își acordă albastrul viorii
Și joacă primăvara cu pas de fată mare.

Sînt eu în tot ce saltă din lut și apă vie,
Căci le-am vegheat menirea de cînd
Cînd le-am vegheat menirea de cînd
Cînd le-am vegheat menirea de cînd

Și-a vrea în dimineața ce-și flutură betoala
Să zbor peste întinsul pămîntului bătrîn,
Să cîntec mîinii să-mi scuture sfiala
Și-n marșul primăverii în frunte să rămîn.

Să port luminii steagul fremetător în mîni,
Să cînt cu-ntr-o glasă a ceea ce jurămîn,
În urma noastră viață să dănuie stăpînă,
Cînd hartele iubirii se dăruie în cînt...

...O, primăvara noastră cu chip de aur,
Cald revărsându-și vraja sub razele de soare!
Sînt cîntul ce-l instrună albastrul viorii,
Cînd joacă primăvara cu pas de fată mare.

Adi CUSIN

ZILELE NOASTRE...

Zilele voastre, zilele mele,
Eu le-am privit ca pe albe mărgele
În care noi - iuscii truditri
Punem zîmbind adîncimi și culori,
Fumem din florile pîrului nins
Numai garoafa ce nu s-a atîns;
Numai a doapsea formă-o sculpturii
Cu-ntr-un galop al iubirii și unii
Lacrima-și cere și ea o mărgelă...

Zilele voastre, zilele mele...
Vom mai trăi și la alte mărgele
Pînă ce chipul rîmîne-va-n ele
Ca-n vaste oglinzi mîlărie de răchită
Pe care porumbii-au zburat o clipită
Să strîngă un spic dintr-o rază de soare...
Ne-aș vrea bunătoare-ntr-o oală
Și Schimbu-vom unealta, vom rîde cu-naltul
Sau poate-osteni-vom; să-ncerce și cîntul!

Zilele voastre, zilele mele,
Eu le-am privit - nesifite mărgele -
Pe care noi iuscii, truditri,
Meru-le vom crește cu alte comori
Odat' cu deschisul ferestrei în zori...

PALMA

Mă arde seara palma și mă doare
- A cum brăzdat-o-n șantier lopata-l
Așa cum este, știe să-nflorească
Cînd în condeiul sau mingie fata-l...

Eugenia DIACONESCU

CÎNTECUL NEGRESEI

În țara mea e oțeta soare,
Îl simți prin frunze și floare
Cum curge pe cîmp, în grădini,
În fructul ce atîrnă greu de lumină.

Și pomii și lanul de grâu
Și fîrle de țară toate mă știu
Cînd trec desulțat prin ea
Îmi pune pe rană rouă să bea.

Mă cunosc ierburile de mult
Noaptea ies uneori și le-oscult
Și strig: Jimmy unde ești?
Te-ai prefăcut în floare și acum înflorești?

Dar peste trupul meu negru arămie,
Vîntul trece sunind a pustiu,
O, cite tristeți în inimă-mi sînt
Eu cîntec vesel niciodată nu cînt.

Uneori mă uit la minile mele,
Încelește una-n alta vorbesc între ele,
O, inimă negrită de-aici și departe
Știu ce-și spun minile aceste-ncelește.

Vasile MUSCALU

LUCRÎND LA TUNEL

Aerul curaj de primăvară
Freamătă de viață și de cînt,
Dar rîmîne-n urma noastră-afară
Cînd intrăm în munte sub pămînt.

Mirosul de flori și de rășină
Și ponacru ce-asternut de fin,
Balta cea albastră și senină,
Toate cînd intrăm în șut de rîmîn.

Bîstrîta cu undele-i sprintare,
Și Ceahlău - muntele bătrîn,
Înspîrit de vînturi, ars de soare,
Cînd intrăm în șut de noi rîmîn.

Dar intrînd sub mînt și azi și mîi
Dăltănd mureau stîncile reci,
Creștetul Moldovei va rîmîne
Încărcat cu crîni de foc pe veci.

Radu FELECAN

ZBOR ÎNALT

Pe mînt și stăruie zăpezile;
Deasupra cerului, astru lîngă astru
În floare, jos, au izbucni livizele,
Și-n flori și și mai mult albastru.

Cărnii sub sed rocele-nverii -
Dor vulturilor cu ochii săderali,
Sule primăvara-n zbor înalt, piept
În mîntul-ntr-o lume, dinspre Urali

George BĂLĂIȚĂ

Își luau vorba din gură, unul altuia:
- Da, pe Păpăligă-l în mînt?
- Da, pe Tăbircă-Lemn?
- Da, pe Victoria Tomii?

Celălalt își domoli vorba, oțta adînc și
cînd făcea așa, parcă înghinea un pietriș
de-a se vedea sub pielea glitului, Avea
barba deasă, crescută neagră, pînă în gura
cămășii. Zise încet:

- Avea umeri ca pietrele de pe prund,
Luceau la întinerie și luceau, ca pietrele
de pe prund, înghiiți, și tremura
pielea glitului, părăsă, întînsă pe agri-
ciuri, - nu era bun de muncă două zile
după aceea - scîlpa și șterse cu pictorul
scindura neagră, N-a lăsat pe nici unul
teafăr pînă la însurătoare.

Toader era mai iute, nu se potolea și
zise la fel de repede, (abia așteptase să
taca Vasile Fuga, stătuse aplecat peste
masă, pînă în dreptul lui); îi veneau
prea multe deodată în cap, nu putea să
tacă:

- Da pe Mutu Afloaraiei, cînd s-a
urcat în sacile de teama lupilor și nu
erau lupi, eram noi și lineam lască
aprinș în dreptul ochilor și aveam co-
joacele întoarse...

- Da pe Mutu Afloaraiei, cînd s-a
urcat în sacile de teama lupilor și nu
erau lupi, eram noi și lineam lască
aprinș în dreptul ochilor și aveam co-
joacele întoarse...

Tineri scriitori din regiunea BACĂU

Tăcu deodată, fiindcă Vasile nu-l mai
asculta. Rămăsese pe gînduri; înceea rar.
Toader continuă, dar îi pierse vesele:

- Hă, nu s-a dat Mutu jos toată
noaptea; hă, ingina rugăciunii, Rugăciunii,
hă; a boubt o lună făcîndu-l, își aspi
glasul nemulțumit: Da unde te uși? Nu
m-ascuți?

- L-au împușcat la Gorlea, Martia
săracu. Si era reținat da un zis ca se
prelaca. Săracu.

Toader zise rar, aproape istovit, nu
mai avea chef de ris:

- De pomani l-au omorât, că nu făcea
rău la mînt. Nici prost nu era, numai
vorbea rău, nu se înțelegea nimic.

- Era bun om, ca o piște caldă.
- Rîdeam de el ca proștii. Proștii
eram, că-l făceam de băljoară.

- Tineri, necopi!

Au tăcut amîndoi și așa, suzeau în
voie glasul țambalagului din fund. Toată
lumea se întoarse să-l privească. Și fe-
meia de la casă, în cușca de lemn se
răsucise și din cauza ei nu-l vedeau.
Spatele femeii era rotund, umflat, Era
grasă, abia se putea întoarce.

Tambalul tremura: pim-pa-la-pa, la-
pim-ba, la-ba, la-pim... Glasul era în-
pede curat:

„Foase verde mază seacă
Toți crengii săplăcăc...

- Zis, zîl, Halal!
- Unde l-ai învățat bălăciule?
Glasul se oprea o clipă. Se auzea cu-
mai țambalul.

Omul spunea fără supărare, cu ris în
vorbă:

Doi oameni și amintirile

- În Hardeal, mîncate-a-și
...Și s-apleacă la pămînt...
- Hă, hă, auzi al dracului, Zi-l, mă,
zi-l!

- Nu-i de acolo, nu-i. Așa-i de aici,
mai jos de noi, din Bîhad.
- Da, zău ba! L-a auzit fata acolo.
...De iubit m-oi sătura,
Cînd mi-o suna scindura...

Era fum, mirosea a usturoi și a carne
friptă.
Stăteau față-n față. Își sprîjneau coa-
tele de cîrpa udată cu vin și ascultau
glasurile oamenilor. Nu se văzuseră de
mult, poate doisprezece ani, de cînd Toa-
der plecase din Funda pe vremea sece-
tului...

- Al dracului cîntă Benone.
- De unde-l știi?

- Pămîntul mă!

Dădu drumul paharului. Mina se
odihnea liniștită pe fața de masă pălătu
cu vin. Degetele stăteau moi, împăcate,
se odihneau. Spuse rar:

- Acu, nu mai poate purta pămîntul
nici o vină. I-am lăsat picînă. Îi al
nostru, îl muncim bine, avem.

Celălalt zise:
- Eu nu m-am scris.
- Ai s-o faci, ești om cu scaun la
cap: eu așa te știu. Mina nu se mișcase
de pe masă.

Toader vorbi încet, parcă îi venea
greu s-o facă:

- Pămîntul al muerii. Nu-l mînt, da
cum să-ți spun... - adăugă repede: eu,
cum mă știți, cu dulgheria. Pămîntul al
muerii.

Se tot foia pe scaun, tăcea.
Vasile zise:
- Hă, să mai bem o măsură și plecăm.
Cînd o trece mașina în jos, s-o prînd.

- Care mașină?
- Gămonul nostru de la gospodărie.
A venit cu niște treburi la Bacău și se
întoarce cam la vremea asta. Să-l prînd.

- Ih!.. Se scîrpină în cap, privi la
oamenii care intrau și ieșeau. Spuse tot
repezi cum îi era felul:

- De-am avut de n-am avut
Lumea mea, draga mea...
La mîncarea n-am cerut,
Lumea mea, draga mea...

Toader se lovi cu mina peste frunte.
- Acuma știu, îi factorul lui Benone
celălalt!

- Al lui.
- Aman mai ciota și el. Si tot cu țam-
balul. Tot așa o fi?

- Tot.
Gîocniră paharele. Sorbiri lung, cu
gîndurile dese. Amîndoi scormoneau în
amintiri vîtră. Genușu era rece, o răco-
lează și înțunecii se mistăseră.

- Cînd l-au luat înșădări pe lile Fo-
cu, tot Benone ciota.
- Celălalt Benone, tată.
- Se-înțelege, celălalt Benone, așa era
se fiu.

- Dîg, pe l-au luat pe Focu. Era în
vorbi cu Săvea Săveanu și omu s-a
măritat pe urzuc cu aiții. L-au luat pe
Focu, l-au luat cu mîncă în spate și
l-au bîtat peste fîlci cu porcazi, îi aduci
amintire?

- Parci vîd, în seama. S-a apert hora
la dansulăa aceea.

Se opri deodată. Iar auzeau țambalul,
Benone tăcuse. Femeia de la casă numă-
ra banii, ținea capul plecat și parcă-i
crescuse încă o bărbie ca o pungă albă
sub cea adevărată. Se răstă la un om
fînt cu fața mîștă de ulei, că la ea nu
se găseau țigări „Virginia”; peste drum
la „Tovărășu Lică”.

- Da cu pămîntul ce s-a făcut?
- Pămîntul a rămas tot așa. Fonțu
l-a tăiat de pomani pe Gostică Rugină,
Bucăția aceea de pămînt a rămas la
locul ei. Îlle s-a stîns în pușcărie. Om
ca bradu. Săracu, nu poartă el vina.

- Ei... cine altul?
Vasile se îndirji, strînse paharul în
pumnii, se văzură oasele degetelor, fîșind
afară.

- Pămîntul mă!

Dădu drumul paharului. Mina se
odihnea liniștită pe fața de masă pălătu
cu vin. Degetele stăteau moi, împăcate,
se odihneau. Spuse rar:

- Acu, nu mai poate purta pămîntul
nici o vină. I-am lăsat picînă. Îi al
nostru, îl muncim bine, avem.

Celălalt zise:
- Eu nu m-am scris.
- Ai s-o faci, ești om cu scaun la
cap: eu așa te știu. Mina nu se mișcase
de pe masă.

Toader vorbi încet, parcă îi venea
greu s-o facă:

- Pămîntul al muerii. Nu-l mînt, da
cum să-ți spun... - adăugă repede: eu,
cum mă știți, cu dulgheria. Pămîntul al
muerii.

Se tot foia pe scaun, tăcea.
Vasile zise:
- Hă, să mai bem o măsură și plecăm.
Cînd o trece mașina în jos, s-o prînd.

- Care mașină?
- Gămonul nostru de la gospodărie.
A venit cu niște treburi la Bacău și se
întoarce cam la vremea asta. Să-l prînd.

- Ih!.. Se scîrpină în cap, privi la
oamenii care intrau și ieșeau. Spuse tot
repezi cum îi era felul:

- De-am avut de n-am avut
Lumea mea, draga mea...
La mîncarea n-am cerut,
Lumea mea, draga mea...

Toader se lovi cu mina peste frunte.
- Acuma știu, îi factorul lui Benone
celălalt!

- Al lui.
- Aman mai ciota și el. Si tot cu țam-
balul. Tot așa o fi?

- Tot.
Gîocniră paharele. Sorbiri lung, cu
gîndurile dese. Amîndoi scormoneau în
amintiri vîtră. Genușu era rece, o răco-
lează și înțunecii se mistăseră.

- Cînd l-au luat înșădări pe lile Fo-
cu, tot Benone ciota.
- Celălalt Benone, tată.
- Se-înțelege, celălalt Benone, așa era
se fiu.

- Dîg, pe l-au luat pe Focu. Era în
vorbi cu Săvea Săveanu și omu s-a
măritat pe urzuc cu aiții. L-au luat pe
Focu, l-au luat cu mîncă în spate și
l-au bîtat peste fîlci cu porcazi, îi aduci
amintire?

- Parci vîd, în seama. S-a apert hora
la dansulăa aceea.

PRINCIPIALITATE ȘI EXIGENȚĂ

Problema se pune ca ei să depă-
șească această condiție de creatori de
„răz” local, cum încerca cineva să-l nu-
mească. Este, pe de altă parte, adevărat
că multe publicații din Capitală nu le sînt
colaborarea decît foarte rar, înclt înclt
scriitorii din Bacău reușesc cu greu să-și
vadă semnătura în revistele centrale.

Dincolo de acest aspect, însă, trebuie să
spunem că în cadrul unor cercuri literare
din regiunea Bacău, (cum sînt cele din
Piatra Neamț și Roman) domnește încă o
atmosferă de automulțumire și întinerie
prezentate în cercu au deseori un caracter
apologetic. Atunci cînd cineva este criticat,
aceasta constituie pentru el o adevărată
„menorcare” sau „tragedie”.

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

Tg. Neamț, Roman, Buhuși, Adjud, Onești,
Tg. Ocna, Mînești și Zeletin, putem apre-
cia ca pozitiv faptul că ele au reușit să
străgă spre literatură numeroși muncitori,
țărani muncitori și intelectuali. Oțiva s-au
afirmat și în paginile revistelor noastre
centrale. Se poate spune că la Bacău s-a
ridicat în ultimii ani un număr însemnat
de tineri talenți. Ei au însă nevoie de o
îndrumare atentă în problemele de estetică
marxist-leninistă. Comisia regională pentru
îndrumarea cercurilor literare e datoră să
încltzeze pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

Yg. Neamț, Roman, Buhuși, Adjud, Onești,
Tg. Ocna, Mînești și Zeletin, putem apre-
cia ca pozitiv faptul că ele au reușit să
străgă spre literatură numeroși muncitori,
țărani muncitori și intelectuali. Oțiva s-au
afirmat și în paginile revistelor noastre
centrale. Se poate spune că la Bacău s-a
ridicat în ultimii ani un număr însemnat
de tineri talenți. Ei au însă nevoie de o
îndrumare atentă în problemele de estetică
marxist-leninistă. Comisia regională pentru
îndrumarea cercurilor literare e datoră să
încltzeze pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

„Scriitorii ca oameni încltari ar tre-
buia să înțeleagă profund rolul criticii și
autocriticii ca forță motrice, înnoitoare,
a societății noastre. Or, unii - și din păcate
cîm mulți - privesc critica ca pe un
ghimpe amar și pe cel ce are curajul să-și
critice ca pe dușman, ca pe cel ce vor să
le submineze autoritatea. De aici și lipsa
de critică în multe cercuri literare și în-
sfîșește pe lîngă fiecare cerc literar cîciuri

- Mă, nu ți-o părut rău după pămînt?
- Păi, de ce să-mi pară rău, dacă-l
muncesc tot eu, și mai bine încă și la
nevoie sar o sută, nu rămîi singur.

- Ih!..
Cîocniră.

- De mult n-am mai descîntat un ra-
chit, Tare de mult. Era bine cînd stăteam
amîndoi, și ne-înțelegam. Nu erau alții
ca noi.

- Nu era bine, spuse Vasile.
Degetele se făcură pumn pe fața de
masă.

Glasul celălalt tremura:
- Nu era bine? Ai dat amii la sapte?
Eu gîndeam c-am fost ca frații. Nu era
bine?

Răsturnă peste cap paharul și-l puse
jos, încet, ca și cum s-ar fi temut să nu-l
spargă.

- Erăm săraci. Tu n-aveai, eu n-aveam.
De ce-ai plecat?
- Era foamete. Am plecat după mă-
măligă.

- Nu numai de asta.
Degetele rămăseră făcute pumn, strînse.
Scormoneau mereu în cenușă și atunci
dădău peste un tăciune, unul singur și în
jurul lui cenușă era fierbinte, Amîndoi
s-au lăsat cu țuțile în noaptea aceea și
acum amîndoi se gîndesc la asta. N-au
vorbit pînă acum, s-au ocolit și acum se
gîndesc fără voia lor la noaptea aceea. S-au
lăsat de la o bucățică de pămînt, o „sîmă
măsurată sub gard, o singură palmă.
Gardul se prăvălise de putred și unul a
spus că anume a făcut celălalt, ca să-l
mude peste locul lui și s-au lăsat cu țuțile.
Și după aceea a plecat Toader și
amîndoi au plîns și s-au gîndit unul la
altul. Au trecut doisprezece sau poate
treisprezece ani, Pentru o bucată de păm-
înt: abia întra talpa de-a laltul pe ea.
S-au lăsat și trăiseră ca frații. Scormo-
nesc amîndoi, în aceeași vîtră, cenușă
rece.

Mîinile se odihnesc pe masă aproape
se ating. Degetele lui Toader se întînesc
nehotărît, aspre, cu pielea crîpăită, spre
pumnul celălalt. Nu făcuse așa niciodată,
cu nimeni, nici cu nevasta lui:

- Nu ți-a trecut supărarea?
- Care?
- Te-am lăsat atunci, te-am lăsat la
pat.

- Nu-i asta vorba. Nici ți nu ți-a fost
moale (se cam rădăse; și-l subțase tî-
meni în boș).

- Nici mie, Mi-a fost greață pînă acum
de noaptea aceea. Am uitat cine a sărit
întîi, da nu-a fost greață:

- Nimeni n-a sărit întîi. Pămîntul a
sărit.

Nu se mai aude țambalul, nici glasul
lui Benone. Nu se mai aude nimic. Poste
a trecut cântecul gospodăriei, și Vasile
Fuga are să meargă pe jos acasă. Asta
nu-i prijel de supărare. Au găsit o mină
de cenușă fierbinte, în fundul vîtrei...

- Eu, Vasile, oi veni să te văd cum
te-ai așezat. De mult n-am fost. Am să
iau și muiera. Amîndoi vorim, eu și cu
muiera mea.

Desen de EMIL POPA

CONSFĂTUREA membrilor

cercurilor literare din regiunea Bacău

În zilele de 15 și 16 aprilie
s-au desfășurat la Bacău, în
sala de ședințe a Sfatului
Popular regional, lucrările Constatării
literare din regiunea Bacău. La constatările
au participat: muncitori, constructori
de la Bîzoc, Onești, Mînești,
Săvinești, țărani muncitori, șefii
secțiilor raionale de învățămînt și de
stat, profesori, învățători, elevi, ză-
rști, delegați din partea Uniunii
Scriitorilor, a Casei Centrale a creației
populare și a unor publica-
ții din București.

Au participat de asemenea toa-
răși: Gheorghe Roșu, prim-secretar
al Comitetului regional Bacău al
P.M.R., Virgil Filimon - vice-
președinte al Comitetului ex-
ecutiv al Sfatului popular regional
Bacău, Ioan Micu - șeful secției
de învățămînt și cultură a Sfatului
Popular regional și Ion Iacob, di-
rectorul casei regionale a creației
populare Suceava.

Lucrările constatării au fost con-
duse de toot, Aurel Calimandric, se-
cretar al Comitetului regional de
partid. După raportul cu privire la
activitatea cercurilor literare din re-
giunea Bacău, susținut de toot, Vir-
gil Filimon au urmat discuții. Toa-
rășii Pop Simion, Mihai Gabriel, din
partea Uniunii Scriitorilor, Dumitru
Buznea (Mînești), C. Ciobotaru-
Silovan (Piat

A FIRMAREA DEMNIȚĂȚII OMENEȘTI

Lădănașul operei argezești: poezia se oprește adesea și meditează la propriile rosturi. Și aici gândirea poetului e înfrântă, se limpezește treptat, lăsând în urmă contradicțiile. Dar și aici se zăresc punctele de sprijin, se desemnează continuitatea între opera și concepție, între ceea ce crede poetul despre mesajul său și conținutul artistic pe care îl practică.

Texte diverse par a desmițuri unanime. Dar — adesea — analiza lor arată că ceea ce pare minimalizarea poeziei, scepticismul față de capacitatea ei de a străduce viața și de a o elui, e numai deghizat față de o anumită poezie, sau înfrângerea celor incapabili să înțeleagă demnitatea arii adevărate. În scrisorile către editori, se servește drept prefață Versurilor alese din 1946, poetul pomenește cu subliniată mirare de prețuirea pe care au găsit-o versurile lui. La șaptezeci și cinci de ani de viață și cincizeci de scris, el pare a-și caracteriza cu scepticism vechea și îndelungă: „poezie, căpătare... E ușor de perceput un umor amar. Argezi împunută batjocoritor tonul celor care, socotind poezia și arta în genere, drept ocupații neserioase, au lăsat cu seninătate pe artiști să moară de foamă. Poetul s-a ciocnit adeseori de nepăsarea oficialității trecute. O pagină de critică scrisă acum vreo trei decenii ni-l descrie pe un ministru al vremii întrebând cu suficiență „Cine-i domni?” despre autorul „Cu-

vintelor potrivite”. Versurile lui Argezi ironizează capriciul trecător al boierului pentru materialism cu care lăsa în laț. Cînd gustul boierului s-a schimbat, odată cu moda, cîntărețul e alungat: „Ai să te muți, loace din conac. Gă flautele nu-mi mai plac. Argezi auzi și urechi mă mulie. Și alle scule ureau a-sacule”. Sarcasmul din ultimele versuri ale Flautului descindat are un sens adinc. „Dar lasă-ți flautul în cui cu sulfu-n el, că sulfu-l e al lui”. Satirizarea disprețului față sau învalul față de artă și artiști se întregesc la Argezi de la vechile tablete și foiletoane până la Sîmbuz peștirii și vic”. Mărturisind cu miraculoasă putere despre capacitatea artei de a intrupa gândul și simțirea umană, de a amula pielea individuală. Dacă e o poezie a optimismului. Același optimism îl naște bucuria artistului care descoperă că izvorul creației sale e mereu proaspăt și clar. „Crezi basmul e-a sîrșit și s-a pierdut. Și el abia-l a început”. „Aseară li-era pana din căli-mărar seacă. Suvolul azi o-neacă”. Scrierile actuale ale poetului octogenar, întinzier de viața nouă la țară, prezent mereu, dă sensuri noi încrederii în izvorul proaspăt.

Dar Argezi nu se mărginește să acorde poeziei menirea această generală, ci, pomenește de sursele și de conținutul ei social. Oala de lut nu e numai obiectul de artă mărunt, e și produsul artistului anonim, al unui alt Ion ca și cei care și-au desăvîrit în cîntecul viorii „ca un fîmbrughal”, ori pe domnița, „întînsă lenegă pe canapea” care nu cunoaște mîna strînsă în cartone. „Biciul răbdat se-nlocie în cuvinte...”. În coordonate ei principale, întreaga operă a lui Argezi se acordă cu această concepție despre poezie. Acordul s-a desăvîșit în creația ultimilor ani, 1907. Cîntare omului, tablele din Sîmbuz peștirii, dogliul desorbiților făcut de urmașul robilor, toate paginile consacrate construcției socialiste în Uniunea Sovietică și la noi, traduc, cu o claritate crescută, arta poetică din Testament.

Silvia Iosifescu

importantă ni se pare insistența lui Daniel de Foe asupra libertății comerțului internațional.

De abia scăpat din spaimile falimentelor, scriitorul intră într-un și mai grav conflict cu autoritatea de stat, prin publicarea unui pamflet de o cărmărească ferocitate împotriva intoleranței religioase, profesate de ambele partide sub sceptrul reginei Ana; e vorba de pamfletul său anonim „Cum să-l lichidăm scurt pe dizidenți”, care i-a stabilit definitiv reputația de gazetar-aristocrat, dar din pricina căruia e fost expus de trei ori la stîlpul infamiei și osîndit la închisoare la Newgate, pînă cînd se vor găsi cetățeni care să garanteze pentru buna conduită a acazului vreme de șapte ani. După succesul lui Robinson, de Foe continuă să scrie neobosit, îmbogățindu-și editorii cu al șaptescilea de muncă pe care un critic contemporan mușcă la fi cu-prins desigur în formula „anul și romani”. În 1720, capităntanul Singleton, apoi în anul următor, Moll Flanders, pe urmă, în același an, Colonelul Jack, în anul următor. Jurnalul anului cîmpei, apoi Roxana și așa mai departe, cu o vigoare de gladiator (în tinerete practică cu succes buclă), cu o viziune de poet, un spirit practic de negustor, cu o obiectivitate de chirurg și un umor popular cît se poate de englezesc, precum la fel de englezesc este și permanența tendință către predios moralizatoare, căci, să nu uităm: Anglia, în secolul al XVIII-lea, era un singur țară din lume în care umanismul renasterii și reformei a fost propovădit din amvon. Și, uneori de la stîlpul infamiei...

În închisoare el pune bazele unui săptămînal politic, scrie în întregime de dînsul. Astfel, în 1704, londonezii încep să urmărească cu mare interes, „Revista” (The Review) redactată de gazetarele de la Newgate. În care a se expună, și în editorial punctul de vedere. Și vestea cîntorci că vor găsi în ea „istoria săptămînală a absurdității, vicului și dezamăzului, din afacerile interne și externe ale statului”. Din nefericire, îndrăznețul editor al Revistei trece din nou la urmă consecvent cu el însuși, neajutor și slab, cum se afla, în fluctuațiile indescriptibile ale poliției britanice de stat din acea vreme.

În timpul guvernului Walpole, faimos în istoria Angliei pentru epoca de libertate și corupție pe care o patronasea la adăpostul moderatei politice, după un nou amestec în treburile statului, Dan de Foe are ocazia să-și revadă născuțurile de la Newgate. Îmbrăcat în vechiul-i surteu de pucăr, are ocazia să se alunge pe străzile bătrîn (merg pe șalme de ani pe care născuțurile, refuza să-mărturisesc), stăpîn pe o în egală măsură experiență, acumulată în cele mai diverse medii sociale. Aici, în acest blestem ostrov al dezamăgirii omenești, își lucrează Daniel de Foe cariera de romanotist, devenind în scurt timp, cel

tori”. „O mină nouă firul îi ia, unde-a căzut. În faa străbunicii se împlinesc veacul. Pe-o floare întrepunută mai stînfîp și acul. Intorci un fir prin fire de b-teală. Și altă față țese din urzeală...”

Născută din truda, durerea și speranțele generațiilor de robi, poezia e menită să le exprime gîndul. Ajungem și pe această cale la magnificul Testament care a operii argezești, principala lui artă poetică. Argezi a pus poezia aceasta în fruntea diferitelor relipări „adaugire” ale ediției definitive de Versuri ca și în recenta ediție bibliofilă. Testament e mărturisirea datoriei poetului față de străbunii care „au adunat printre plăvni Sudoarea muncii sudor de ani”. Cu puterea lui partidară de a materializa abstractul, Argezi traduce ideea ieșirii trudnice a revoltei la lumina cărții prin imaginea generațiilor de robi, urcînd „prin seara răzvrătită”, „pe brînci”, „prin rîpi și gropi adînci” pînă la poetul în stare să schimbe „întîia oră de sapan-condei și brazda-n călmăra”. Verbul însuși înfrîmînt „din graiul rob cu-nemenduri pentru vite”. „Am luat ocară și forțind usure Am pus-o cînd să-mbie, cînd să-njur...”

Născută din durerea robilor — „Durerea distilată” și amară „O grămădiță pe-o singură vioră” — o astfel de poezie nu poate fi apreciată de domni decît prin neînțelegere și snobism. Versul trece în groșesc atunci cînd poetul îl descrie pe stăpîn, jucînd în cîntecul viorii „ca un fîmbrughal”, ori pe domnița, „întînsă lenegă pe canapea” care nu cunoaște mîna strînsă în cartone. „Biciul răbdat se-nlocie în cuvinte...”

În coordonate ei principale, întreaga operă a lui Argezi se acordă cu această concepție despre poezie. Acordul s-a desăvîșit în creația ultimilor ani, 1907. Cîntare omului, tablele din Sîmbuz peștirii, dogliul desorbiților făcut de urmașul robilor, toate paginile consacrate construcției socialiste în Uniunea Sovietică și la noi, traduc, cu o claritate crescută, arta poetică din Testament.

Silvia Iosifescu

importantă ni se pare insistența lui Daniel de Foe asupra libertății comerțului internațional.

De abia scăpat din spaimile falimentelor, scriitorul intră într-un și mai grav conflict cu autoritatea de stat, prin publicarea unui pamflet de o cărmărească ferocitate împotriva intoleranței religioase, profesate de ambele partide sub sceptrul reginei Ana; e vorba de pamfletul său anonim „Cum să-l lichidăm scurt pe dizidenți”, care i-a stabilit definitiv reputația de gazetar-aristocrat, dar din pricina căruia e fost expus de trei ori la stîlpul infamiei și osîndit la închisoare la Newgate, pînă cînd se vor găsi cetățeni care să garanteze pentru buna conduită a acazului vreme de șapte ani. După succesul lui Robinson, de Foe continuă să scrie neobosit, îmbogățindu-și editorii cu al șaptescilea de muncă pe care un critic contemporan mușcă la fi cu-prins desigur în formula „anul și romani”. În 1720, capităntanul Singleton, apoi în anul următor, Moll Flanders, pe urmă, în același an, Colonelul Jack, în anul următor. Jurnalul anului cîmpei, apoi Roxana și așa mai departe, cu o vigoare de gladiator (în tinerete practică cu succes buclă), cu o viziune de poet, un spirit practic de negustor, cu o obiectivitate de chirurg și un umor popular cît se poate de englezesc, precum la fel de englezesc este și permanența tendință către predios moralizatoare, căci, să nu uităm: Anglia, în secolul al XVIII-lea, era un singur țară din lume în care umanismul renasterii și reformei a fost propovădit din amvon. Și, uneori de la stîlpul infamiei...

În închisoare el pune bazele unui săptămînal politic, scrie în întregime de dînsul. Astfel, în 1704, londonezii încep să urmărească cu mare interes, „Revista” (The Review) redactată de gazetarele de la Newgate. În care a se expună, și în editorial punctul de vedere. Și vestea cîntorci că vor găsi în ea „istoria săptămînală a absurdității, vicului și dezamăzului, din afacerile interne și externe ale statului”. Din nefericire, îndrăznețul editor al Revistei trece din nou la urmă consecvent cu el însuși, neajutor și slab, cum se afla, în fluctuațiile indescriptibile ale poliției britanice de stat din acea vreme.

importantă ni se pare insistența lui Daniel de Foe asupra libertății comerțului internațional.

De abia scăpat din spaimile falimentelor, scriitorul intră într-un și mai grav conflict cu autoritatea de stat, prin publicarea unui pamflet de o cărmărească ferocitate împotriva intoleranței religioase, profesate de ambele partide sub sceptrul reginei Ana; e vorba de pamfletul său anonim „Cum să-l lichidăm scurt pe dizidenți”, care i-a stabilit definitiv reputația de gazetar-aristocrat, dar din pricina căruia e fost expus de trei ori la stîlpul infamiei și osîndit la închisoare la Newgate, pînă cînd se vor găsi cetățeni care să garanteze pentru buna conduită a acazului vreme de șapte ani. După succesul lui Robinson, de Foe continuă să scrie neobosit, îmbogățindu-și editorii cu al șaptescilea de muncă pe care un critic contemporan mușcă la fi cu-prins desigur în formula „anul și romani”. În 1720, capităntanul Singleton, apoi în anul următor, Moll Flanders, pe urmă, în același an, Colonelul Jack, în anul următor. Jurnalul anului cîmpei, apoi Roxana și așa mai departe, cu o vigoare de gladiator (în tinerete practică cu succes buclă), cu o viziune de poet, un spirit practic de negustor, cu o obiectivitate de chirurg și un umor popular cît se poate de englezesc, precum la fel de englezesc este și permanența tendință către predios moralizatoare, căci, să nu uităm: Anglia, în secolul al XVIII-lea, era un singur țară din lume în care umanismul renasterii și reformei a fost propovădit din amvon. Și, uneori de la stîlpul infamiei...

În închisoare el pune bazele unui săptămînal politic, scrie în întregime de dînsul. Astfel, în 1704, londonezii încep să urmărească cu mare interes, „Revista” (The Review) redactată de gazetarele de la Newgate. În care a se expună, și în editorial punctul de vedere. Și vestea cîntorci că vor găsi în ea „istoria săptămînală a absurdității, vicului și dezamăzului, din afacerile interne și externe ale statului”. Din nefericire, îndrăznețul editor al Revistei trece din nou la urmă consecvent cu el însuși, neajutor și slab, cum se afla, în fluctuațiile indescriptibile ale poliției britanice de stat din acea vreme.

În timpul guvernului Walpole, faimos în istoria Angliei pentru epoca de libertate și corupție pe care o patronasea la adăpostul moderatei politice, după un nou amestec în treburile statului, Dan de Foe are ocazia să-și revadă născuțurile de la Newgate. Îmbrăcat în vechiul-i surteu de pucăr, are ocazia să se alunge pe străzile bătrîn (merg pe șalme de ani pe care născuțurile, refuza să-mărturisesc), stăpîn pe o în egală măsură experiență, acumulată în cele mai diverse medii sociale. Aici, în acest blestem ostrov al dezamăgirii omenești, își lucrează Daniel de Foe cariera de romanotist, devenind în scurt timp, cel

Silvia Iosifescu

importantă ni se pare insistența lui Daniel de Foe asupra libertății comerțului internațional.

De abia scăpat din spaimile falimentelor, scriitorul intră într-un și mai grav conflict cu autoritatea de stat, prin publicarea unui pamflet de o cărmărească ferocitate împotriva intoleranței religioase, profesate de ambele partide sub sceptrul reginei Ana; e vorba de pamfletul său anonim „Cum să-l lichidăm scurt pe dizidenți”, care i-a stabilit definitiv reputația de gazetar-aristocrat, dar din pricina căruia e fost expus de trei ori la stîlpul infamiei și osîndit la închisoare la Newgate, pînă cînd se vor găsi cetățeni care să garanteze pentru buna conduită a acazului vreme de șapte ani. După succesul lui Robinson, de Foe continuă să scrie neobosit, îmbogățindu-și editorii cu al șaptescilea de muncă pe care un critic contemporan mușcă la fi cu-prins desigur în formula „anul și romani”. În 1720, capităntanul Singleton, apoi în anul următor, Moll Flanders, pe urmă, în același an, Colonelul Jack, în anul următor. Jurnalul anului cîmpei, apoi Roxana și așa mai departe, cu o vigoare de gladiator (în tinerete practică cu succes buclă), cu o viziune de poet, un spirit practic de negustor, cu o obiectivitate de chirurg și un umor popular cît se poate de englezesc, precum la fel de englezesc este și permanența tendință către predios moralizatoare, căci, să nu uităm: Anglia, în secolul al XVIII-lea, era un singur țară din lume în care umanismul renasterii și reformei a fost propovădit din amvon. Și, uneori de la stîlpul infamiei...

În închisoare el pune bazele unui săptămînal politic, scrie în întregime de dînsul. Astfel, în 1704, londonezii încep să urmărească cu mare interes, „Revista” (The Review) redactată de gazetarele de la Newgate. În care a se expună, și în editorial punctul de vedere. Și vestea cîntorci că vor găsi în ea „istoria săptămînală a absurdității, vicului și dezamăzului, din afacerile interne și externe ale statului”. Din nefericire, îndrăznețul editor al Revistei trece din nou la urmă consecvent cu el însuși, neajutor și slab, cum se afla, în fluctuațiile indescriptibile ale poliției britanice de stat din acea vreme.

Un studiu necorespunzător despre Cezar Bollic

De curînd, a apărut în Biblioteca pentru toți (Editura de stat pentru literatură și artă) un volum de poezii alese din opera lui Cezar Bollic, cu un studiu introductiv de George Munteanu. Ideea relipării unei bune părți a operei scriitorului care, cum spune Eminescu în Epigoni, a știut cînta „îbogații și-a în lanțuri de aramă” nu poate fi înfrîmîntă decît cu satisfacție. Nu a celasî sentiment trecesc, însă, cele 23 de pagini ce alcătuiesc prefața noii ediții, deoarece conțin serioase lipsuri.

La începutul studiului, ni se prezintă o privire critică de sinteză asupra personalității lui Cezar Bollic: „Rectitudin și dinamism, se vede prin structura lui cea mai intimă un spirit puritan și un luptător...” (p. III). După câteva pagini, dăm, însă, peste aceste rînduri: „Ca și în cazul altor pașoptiști, înfrîngerea revoluției muntene, trîmbașă din armata exilului, contribuie la solidarea reacției în toată Europa după 1848 s-au soldat pentru Bollic cu un reflux de poziții. Gînditor care împărțea vederea principalilor împărați și luptător democrat revoluționar de la 1848 trădează omenie șoștii ideologice în perioada luptelor pentru Unitate mai ales în legătură cu temerile de a se vedea prin străin sau domn pămîntean?” Iar la întocgeria din exil publică două articole în care se delice de concepțiile sale socialist-utopice anterioare. Autorul studiului face chiar precizarea: „(a) aceste articole arată oricum că scriitorul nu mai era un democrat-revoluționar” (p. VIII): ceea mai departe ni se vorbește despre principalele rafinamente și spirituale abandonarea de către scriitor a pozițiilor democrat-revoluționale” (p. IX).

Din citatele de mai sus rezultă limpede contradicția dintre afirmația că Bollic „se vedea prin structura lui cea mai intimă” rectitudin, și referințele la refluxul de poziții, la decizia și la abandonarea de către scriitor a pozițiilor democrat-revoluționale.

Dar, curînd autorul studiului revine asupra opiniilor sale ultime, amplificînd contradicțiile de pînă aici. El scrie: „Spre cîntea lui Bollic a rămas însă și (?) de aci înainte — cu excepția unor erori fără continuitate — (?) pe o poziție ideologic-politică despre care trebuie spus că era cea mai înaltă, în condițiile dezvoltării noastre de pe atunci” (p. IX).

După alte câteva rînduri, aflăm, însă, că la abdicarea domnitorului Guza, Cezar Bollic are un moment de „criză ideologică” și că poartă o „campanie pentru apărarea naționalității”, care s-a soldat cu „unele alunecări sovînice” (p. IX).

Sublinierile din pasajele citate mai sus, în mod repetat, încheie deodată lanțul contradicțiilor, pentru a mai fi nevoie de vreun comentariu.

Cînd ajungem la pag. XVI—XVII, sistemul sintaxial și un moment dat de acest pasaj: „(poetul) se dovedește funciar încredut și cu această viziune geografică delințelor mai țirzi pentru un român...” (p. XVII). Într-un moment dat de acest pasaj: „(poetul) se dovedește funciar încredut și cu această viziune geografică delințelor mai țirzi pentru un român...” (p. XVII).

N. MIHĂESCU

REGLIE

În timpul în ciuda acestui echilibru aparent, în ciuda acestei relative împacări cu sine și a înțelegerii ireversibilității timpului, poetul nu conțenește, să adăugăm acestor dorințe nepoziționale, prin optimismul său. Seta de „vitor” exprimă afit de laconic în primul sonet Trecutul arde, încrederea în nemîngînta putere și poeziei de a mîșca prin cuvînt inimile: „S-a-nviorat genuna (în)et, e-normei / nemîngînt...” prezenta în sonetul Ștefii, ca și ocazia față de anotimpul termid din meditația Înnoirea țării: „Nu-mi place țara care cere, cere, / Zînce pe lume și la ori eterne / conturază impresia că poetul în toată „viteza” sa cărîntă, pe care o amintesc în arareri în ultima vers, trădează înainte de toate această sete fustică de cunoaștere, care și simțea dorința de îmbrășia vitorului comunist, proprii sensibilității sale marțiale, mereu linară.

Nichita Stănescu publică în același număr poemul Amfion constructor (Amfion (după înfructuoasele încercări ale frațelui său Zethus, un linar de-o forță colosală, de a construi uriașe ziduri în jurul Thebei Amfion, cu dintele lui sale de aur, reusește să urmească stîncile din loc și să împremiască cetatea cu ziduri uriașe). Nichita Stănescu își propune să amplifice sensul luminos al acestuia într-o versiune înedită, încercînd să-l lege de viața contemporană, fregătătoare a zilelor noastre.

„Fantazia croului liric, potențată de sentimentul curat al dragostei, sugerează siguranța împlinirii, transformării în realitate a viselor copilului.”

Dacă Nichita Stănescu ar fi renunțat definitiv, mai ales în fața unei teme atât de frumoase și de implicații clasice, să mai năvălească pe alina înfrîntă în viziunile unor melafore croite diform, fără vreo legătură evidentă cu conținutul: „Bat aerul cu toate vînturile mării, / Și biciul lui răsună pe plîștea plîștea” (p. 12). „Și se-nvioră, înțiu-n dans de oglinzi...” etc. sau la absurd: „vor pleca și animalele CELELANTE (sau) înșind-mi sufletul pe plîștea plîștea” (p. 12) — putea să dea în Amfion constructorul adevărată măsură a sensibilității sale, poemul însuși — dacă-l privim în ansamblu — versuri simple, pline de expresivitate, înefete, căldură lirică, străbătute de dragoste pentru zidirea socialistă a patriei.

Parcurserea ultimelor numere ale Contemporanului, întîrește încă suficientă atenție poeziei originale și în deosebii, poetilor tineri. În prima jumătate a lunii mai, coajonare revistei nu au găzduit decât două poezii de maeștrul Argezi și debutul Veri Lungu. Impresă cu o talmăcire din limba germană, acestea de prestigiu Contemporanului în numerele respective. Fără îndolă că poemul argezean are neasemuită însușire de a da lectorului o satisfacție care suplimentul lipsa unui mare mare de semnături. Dar oate ca s-ar fi putut reprezenta cu mai multă eficiență un sector cultural prin care o sublinia de prestigiu Contemporanului ar fi contribuit la educația estetică a cîntorciilor. Ne-am văzut obligați să spicim din numerele apărute mai de mult cîteva poezii interesante.

Tiberiu Utan a publicat în Contemporanul un ciclu de notații lirice dintr-o călătorie în Cehoslovacia, datată iulie 1958. Adunate sub titlul Povestiri de Boemia, cele șase poezii aduc încă odată mărturia delințelor tot mai precise a sensibilității poetului pe care o consemnăm, de altfel, mai de mult, versurile sale. Tiberiu Utan, dă în Povestirile din Boemia măsură însușirilor sale lirice în plină desfășurare. De la delicatețe notabile, care sînt o laudă dragă din Căpucul umblior, Tiberiu Utan folosește o scară amplă de modalități lirice. Ceea ce impresionează de la început la autorul „Chemărilor” este atmosfera lăunioasă, preferința pentru soare, pentru senin Realizată cu discreție, fără urmă de ostentatie, această atmosferă îi îngăduie poetului să transforme un lmn funebru, închinat lui Iosef Capek eroul cu mormînt necunoscut, într-o poemă plină de încredere în viață. „Băcle de marmar” amintesc, pe tot o treia oară a doua casă, numele celor ce nu și-au întors la / nici în clipa supremă / epre omenie, spre zăd, cu al căzută o oblii spre oare”.

Lirismul lui Tiberiu Utan își găsește în poeme ca Praza sau Căpucul umblior (după opinia noastră, cele mai izbucite din întregul ciclu), rezonanță cea mai proprie. Imaginea dimineții orașului în care „razele zăd / lovind zgornos / țetele vechii ale caselor / în care amintire / lui Fucik e afit de strălucire, se desenează într-o imagine sugestivă. În cealaltă poezie, sentimentul împărtășirii „în-înțirile poporului și umanismul care-l îndeamnă să cînte „ntru toate stelele cerului / și pentru toate inimile oamenilor” conține poezii lui Tiberiu Utan un suflet generos, amputat.

Mai puțin sugestivă ni se pare Căstul Dobric, văzută din parc, în care imaginea nu se desprind

Un clasic popular, DANIEL DE FOE

Eușual pe sluganetele-i ostrov, eroul lui Daniel de Foe își începe astăzi jurnalul ne-măiaștului său periplu.

„30 septembrie 1659. Eu, sarmatul Robinson Crusoe, naufragiu în grozitoare în preajma unei coaste care se zărea în apropiere, am fost adus pe țărmul acestei insule blesteme și pustii, pe care am numit-o Insula Desmădejdi...”

„Ora de cîte ori am recitit aceste rînduri — și nu cunosc încă pe nimeni care să nu le recită cu plăcere. Viața și aventurile străni și uimitoare ale lui Robinson Crusoe, marinar din York — m-am întrecut care să fi fost prima misterioasă alegere a acestor date anume pentru începutul robușorului de ce toamnă „30 septembrie 1659”.

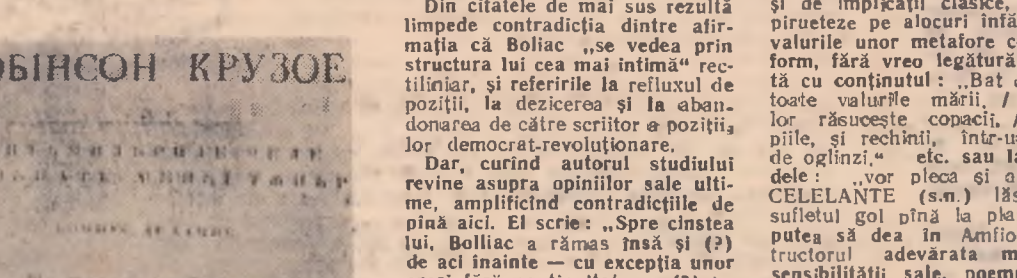
Negăsim alt răspuns, să ne fie ferit dacă în albul imaculat pe care istoria literară l-a lăsat, de trei secole în dreptul datei nașterii lui Daniel de Foe — presu-pusă a fi cîndva între 1659 și 1661 — ne vom îngădui să în-scriem data primel însemnării a Jurnalului lui Robinson, ca zi de naștere a creatorului său.

decil furtunoase schimbări politice care au bîntuit peisajul social britanic, după restaurarea Stuartilor. A învîțat carte pres-biteriană, cu un dascăl bun, la a cărui turid didactică de Foe s-a referit totdeauna cu pioasă recunoștință, căci poate cele învățate de la dînsul i-au permis să-și răspundă cîndva lui Swift, care-l tăcuca „scrierimea stupid și anal-fant”, că „așa analfant cum sînt, am învățat. În vremea mea, să știu cînd limbi ca pe apă”. Iar dacă Daniel de Foe a părășit vrea repede ideea de a se desă-vîrși în teologie, dedicîndu-se co-rierei, mai lucrative, de negustor de corăbii, spiritul neconform-mist, puritan și antiaristocratic nu l-a părășit niciodată.

După așa-numita „revoluție glorioasă” — care, în 1688, con-siștea izbînda compromisiului burghez-aristocratic, pe scena marțelo-populare, prin încoronarea lui William și Mary de Ora-nia — succesul parlamentar al partidului Whig împotriva con-servatorilor tories, s-a datorat a-bilității cu care politicienii din fruntea lui au știut să susțină cî-moșaria nu e de drept divin, ci la învoiașă al nostru, am amintit că, puțin după apariția capodopereii sale, scriitorul a dat la tip pa-niște așanumite Reflecții serioase pe marginea ei, potrivit căruia istoria lui Robinson nu ar fi „cîntec autobiografic alegoric; și în aceleași ani, adică în 1719, apărea o maiioasă culegere de pamflete ale unor colegi de breas-lă, intitulată, cu o aluzie foarte limpede, Viața și aventurile străni și uimitoare ale domnului D. D., corăbier din Londra, pro-fesiv de lașă și scriitorului la acea vreme fiind îmbrăcămîntea băntăsească, cu specialitatea corăbierii.

Fiuil măcelarului de Foe, din cartierul londonez pîrcuit St. Giles-Cripplegate, a născut deci acum trei sute de ani; dar numele lui nu a trecut în registrul de naș-terți al parohiei, fiindcă slujitorii bisericii de stat anglicane erau aprîși să în-scrie prunci familiilor din conștiențimul neconformiste, ai „dizidenților”, cum se spunea în documente. Cărtierul na-șal a fost dîntre cele mai greu în-cercate în timpul groznicel epide-mii de cîmpă neagră din 1665, și în care lista mortalilor umplea un întreg înfio în castilele a-teleșii parohii. Acest registru avea să se anate mai încetîndur ca scriitorul, mai țirzi menționîndu-l în 1731 înmormîntarea la Burnhill Fields, cimitirul din imediată apropiere. De ravagile molimel Daniel de Foe avea să se scutească însoțit pe larg în la-țul „Jurnal din anul cîmpei, care-l va alătura lui Samuel Pe-pys, printre memoriile din de-frunte ai secolului.

Copilaria scriitorului a stat, mărtoșă și alături evenimente ză-găduțoare. Încetîndul Londrei, care a adus mari pagube capitalei nu l-a mărtoșit mai puțin memoria

importantă ni se pare insistența lui Daniel de Foe asupra libertății comerțului internațional.

De abia scăpat din spaimile falimentelor, scriitorul intră într-un și mai grav conflict cu autoritatea de stat, prin publicarea unui pamflet de o cărmărească ferocitate împotriva intoleranței religioase, profesate de ambele partide sub sceptrul reginei Ana; e vorba de pamfletul său anonim „Cum să-l lichidăm scurt pe dizidenți”, care i-a stabilit definitiv reputația de gazetar-aristocrat, dar din pricina căruia e fost expus de trei ori la stîlpul infamiei și osîndit la închisoare la Newgate, pînă cînd se vor găsi cetățeni care să garanteze pentru buna conduită a acazului vreme de șapte ani. După succesul lui Robinson, de Foe continuă să scrie neobosit, îmbogățindu-și editorii cu al șaptescilea de muncă pe care un critic contemporan mușcă la fi cu-prins desigur în formula „anul și romani”. În 1720, capităntanul Singleton, apoi în anul următor, Moll Flanders, pe urmă, în același an, Colonelul Jack, în anul următor. Jurnalul anului cîmpei, apoi Roxana și așa mai departe, cu o vigoare de gladiator (în tinerete practică cu succes buclă), cu o viziune de poet, un spirit practic de negustor, cu o obiectivitate de chirurg și un umor popular cît se poate de englezesc, precum la fel de englezesc este și permanența tendință către predios moralizatoare, căci, să nu uităm: Anglia, în secolul al XVIII-lea, era un singur țară din lume în care umanismul renasterii și reformei a fost propovădit din amvon. Și, uneori de la stîlpul infamiei...

În închisoare el pune bazele unui săptămînal politic, scrie în întregime de dînsul. Astfel, în 1704, londonezii încep să urmărească cu mare interes, „Revista” (The Review) redactată de gazetarele de la Newgate. În care a se expună, și în editorial punctul de vedere. Și vestea cîntorci că vor găsi în ea „istoria săptămînală a absurdității, vicului și dezamăzului, din afacerile interne și externe ale statului”. Din nefericire, îndrăznețul editor al Revistei trece din nou la urmă consecvent cu el însuși, neajutor și slab, cum se afla, în fluctuațiile indescriptibile ale poliției britanice de stat din acea vreme.

În timpul guvernului Walpole, faimos în istoria Angliei pentru epoca de libertate și corupție pe care o patronasea la adăpostul moderatei politice, după un nou amestec în treburile statului, Dan de Foe are ocazia să-și revadă născuțurile de la Newgate. Îmbrăcat în vechiul-i surteu de pucăr, are ocazia să se alunge pe străzile bătrîn (merg pe șalme de ani pe care născuțurile, refuza să-mărturisesc), stăpîn pe o în egală măsură experiență, acumulată în cele mai diverse medii sociale. Aici, în acest blestem ostrov al dezamăgirii omenești, își lucrează Daniel de Foe cariera de romanotist, devenind în scurt timp, cel

Mihnea Gheorghiu

APĂRAREA PĂCII ȘI A DEMNITĂȚII UMANE

NICOLAE TĂUTU

Declarația făcută de Nichita Stănescu la Paris, la 16 mai, a produs asupra tuturor oamenilor iubitori de pace o profundă impresie: tovarășul Hrușciov a subliniat încă odată politica consecventă dusă de Uniunea Sovietică și de țările socialiste în sprijinul coexistenței pașnice și măsurarea încordării internaționale și a glemăcit în fața întregii omeniri cerurile agresive din S.U.A., care au căutat pe toate căile să torpileze conferința la înalt nivel și să agraveze încordarea internațională.

Declarația conducătorului guvernului sovietic demonstrează odată mai

mult că politica U.R.S.S. învinsă nu din slăbiciune ci din dorința sinceră de construcție, din dragoste și respect pentru umanitate și cultură. Țările și popoarele marii familii a socialismului nu vor admite niciodată o încălcare a suveranității și integrității lor teritoriale, nici o jignire adusă demnității lor umane. Noi nu intimidăm pe nimeni dar nici nu ne lășăm intimidati. Noi nu intenționăm să violăm spațiul aerian al vreunui stat, dar nu putem rămâne pasivi în fața unei violări a spațiului nostru aerian de către avioanele militare americane trimise în scopuri de spionaj.

De aceea atitudinea

femă a delegației Uniunii Sovietice s-a bucurat de aprobarea unanimă a popoarelor din marea familie socialistă și de simpatia tuturor oamenilor cinstiți, demici de pace și progres din întreaga omenie.

Întreaga lume iubitoare de adevăr a văzut cu claritate cine dorește pacea și se declară solidară cu poziția delegației U.R.S.S., având convingerea fermă că lumina va triumfa asupra întunericului, viața asupra morții, că forțele păcii vor zădărnici uneltirile agresive ale imperiaștilor, care acționând astfel nu vor obține decât disprețul și ura popoarelor.

Respectul nostru pentru fiecare stat nu i se poate răspunde cu mijloace piateresti, cu acțiuni de spionaj.

Noi apărăm cu aceeași hotărâre pacea și demnitatea popoarelor și statelor noastre. Respectul nostru și se răspunde cu respect, dorințele noastre de pace cu gânduri pașnice, loialității noastre cu aceeași loialitate. Nu mai așa vom vorbi aceeași limbă și ne vom putea înțelege în problemele majore ale epocii noastre.

ELOGIUL PASIUNII

Laurenț Cassanova constata, într-un număr recent din „L'Humanité” că Aragon este, fără îndoială, scriitorul francez care s-a impus în cea mai largă măsură opiniei publice din țara sa. Poetul, romanțierul, intelectualul care s-a dovedit fără rezerve cauză proletariului, s-a remarcat de mult ca unul dintre cei mai prominenți luptători pe frontul social, pe frontul adevăratei culturi franceze. Recunoștința partidului, Aragon exclama într-o poezie intrată în patrimoniul clasic al literii patriei sale: „De-a funcii, din clipa aceea, în cîntec se prefacă, / Minie și iubire, și chin și bucurie.”

De curind autorul Romanului neterminat a publicat în săptămânalul France-Nouvelle două eseuri. Nu e pentru prima dată când Aragon abordează acest domeniu. Articolul despre Rimă, scris în 1940, scrisoarea către Joe Bousquet — adevărată artă poetică — eseul despre realismul lui Hugo, despre Eluard, despre Mallarmé sînt numai câteva din contribuțiile sale la definirea unei estetici realiste și, mai apoi, realist-socialiste în Franța. Articolele din France-Nouvelle ridică unele probleme de o stringență actualitate nu numai pentru critica literară franceză. Primul dintre ele este dedicat romanului Bătălie în marș al Galinei Nikolaeva, (a cărui traducere în franceză a apărut de curind), ridică o problemă deosebit de actuală: pasivitatea criticului (și a intelectualului, în general) pentru cartea nouă, pentru descifrarea mesajului ei.

Nu poți scrie despre ideile și sentimentele pe care le comunică o carte dacă propriile tale idei și sentimente nu ating „temperatura care le transformă într-un fir incandescent”. Altminteri, „devii complicat la asasinarea ei prin sufocare”. Critica literară e chemată de aceste dînti să judece cartea, să aplice criteriile ideologice cele mai juste, în sprijinul autorului și al publicului.

Conceptiile fugii de răspundere a „comodității intelectuale” au făcut ca mulți critici să se eschiveze de a-și spune cuvîntul asupra unor cărți cu un conținut mai dificil de interpretat. Ultimul volum al Esei de Triplet, ale lui Sartre, adaptarea scenică a Sufletelor moarte, realizată de Adamov, sînt printre

cele care au suferit consecințele acestei atitudini comode din partea criticii literare.

Analizînd în cel de-al doilea articol Lovitura de răznetă a lui Stîli, Aragon stabilește că tocmai criticilor integralisti în fruntea unității culturale noi, umaniste, democratice (în primul rînd colaboratorilor publicațiilor care apără punctul de vedere al literaturii progresiste) le revine sarcina de onoare de a fi cei dintîi care să imprime un punct de vedere just în judecată, cărților, răspunzînd aspirațiilor reale ale poporului. „A fost necesar ca poliția să-și spună cuvîntul (confiscînd samavolnic volumul de Stîli n.n.) pentru ca să ajungem la concluzia că avem de-a face cu un roman adevărat.”

Căuînd explicația atitudinii lui Aragon, Laurenț Cassanova cita cuvintele rostite de Maurice Thorez la o adunare a lînerului comunist francez care a avut loc în primăvara anului trecut. Vorbînd despre contribuția poeziei lui Aragon la opera de continuare a tradițiilor realiste ale culturii franceze, Thorez aprecia că

Indemnul la pasiune, chemarea adresată de Aragon în sprijinul operelor literare legate puternic de ideile cele mai înaintate ale omenirii, vin să accentueze o trăsătură dintre cele mai nobile ale acestui intelectual legat de poporul lui, de proletariatul revoluționar al întregii lumi.

Dan Grigorescu

NOI PESTE HOTARE

Revista Inostrannaia Literatură nr. 4/1960 reproduc pe copertă desenul pictorului Iulian Olariu închinat prieteniei romino-sovietice, apărut în revista Luceafărul din 1 noiembrie 1959.

Sub titlul Teatro Romeno, a apărut de curind în editura „Parentii” din Roma, o antologie din dramaturgia română cuprinzînd următoarele piese: O scrisoare pierdută și O noapte furtunoasă de I. L. Caragiale, Gaietele de Al. Kirilescu, Sleaua fără nume și Ultima oră de Mihail Sebastian, Titanele Vals de Tudor Mușatescu și Ziariștii de Alexandru Mișu.

Voluntățile îngrijite de prof. Giuseppe Petronio care semnează și o „Introducere”. Se face, de asemenea, cite a scurtă prezentare biografică a autorilor. Fiecare piesă are „Note de regie” semnate de Carlo di Stefano.

De curind a apărut la Sofia, în editura „Narodna Kultura” într-un tiraj de 4.000 de exemplare Izbrani Socinena (Opere alese), de I. L. Caragiale.

Voluntățile conține bucăți din proza marelui nostru clasic și piesa O scrisoare pierdută. Traducătorii: Spaska Kamurkova, Gheorgiana Stratieva și Jordan Stratiev. I. Konstantinovski semnează un studiu introductiv.

În marea sală a Bibliotecii Centrale din Phenian a avut loc, la 17 mai, o seară literară închinată lui Tudor Arghezi de prilejul împlinirii a 80 de ani de naștere. Din partea Uniunii Scriitorilor din R.P.D. Coreeană a vorbit poezii Giong Sa. Gion care a făcut o documentată prezentare a vieții și operei marelui nostru poet. A urmat un program de recitări din opera sărbătorită.

EXTERN

Aragon „a dat tuturor militanților partidului un exemplu de activitate bogată și îndrăzneală pentru unitate, pentru unirea tuturor forțelor în serviciul cauzei democratice, al cauzei naționale”.

La intrarea în acea, Aragon a subliniat că din principiile literaturii înaintate din țara sa, Apartenența de clasă, caracterul național al operei, vor fi criteriile după care ea va putea fi judecată. Cit despre arta nouă, despre „inovație”, el preciza că ea nu poate fi decît „un realism nou, un realism activ”. Și cum opera literară interesează în măsura în care prezintă omul într-un stadiu determinat al evoluției sociale, cum, pe de altă parte, realitatea socială cea mai înaintată a zilelor noastre este socialismul, Aragon conchide logic „acest realism nou nu poate fi decît realismul socialist”.

Idea, formulată ca mai multă ani în urmă, în articolul Mitul lui Orfeu, conform căreia poezia lui Eluard a căștigat în claritate și vigoare din momentul apropiierii poetului de clasa muncitoare, e exprimată mult mai limpede acum.

Deci îndrăzneala și pasiunea pe care Aragon o recomandă tinerilor critici, în articolele sale recente, nu pot fi desparte de adevăratele ființe la principiile realismului socialist, formulate alt de limpede de poetul francez la intrarea în care ne reținem. Criteriul parțial al criticii literare e unicul criteriu posibil de apreciere în concepția poetului francez.

Au încercat liderii politici americani și apoi trespădușii lor din granițele S.U.A. sau granițele N.A.T.O. să facă din negru alb, din noaptea și din minciună adevăr. Spionul Powers a fost la început, după fișele serviciului de spionaj american, un adevărat mielus nevinovat, care, înfruntînd la 20.000 m. vînturile, căuta, „probe de aer” în cadrul unor cercetări științifice pentru binele omenirii. Că aceste „probe de aer” erau căutate la 2.000 de km. în interiorul granițelor Uniunii Sovietice — asta o treceau sub tăcere scribii businessmenilor americani.

Dar, cum spune un vechi proverș rusesc citat de tovarășul Hrușciov, nu demult: „minciuna are picioare scurte”. O rachetă — o singură rachetă sovietică — a doborât odată cu avionul lui Powers, întregul esafodaj de minciuni al Pentagonului.

Ațiștorii la război — cîinii și nesocotind cea mai elementară demnitate omenească — au căutat apoi să fundamenteze teoretic spionajul, vrînd să-și ridice la rangul de principiu în relațiile internaționale.

La de ce poporul nos-

ALĂTURI DE TOȚI OAMENII MUNGII

ION D. ȘERBAN

tru aprobă din toată inima poziția demnă, a Uniunii Sovietice față de ațiștorii la război.

La Paris, datorită acestei poziții exprimate de președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, ațiștorii la război au fost demascați, au suferit o înfrîngere rușinoasă.

Întreaga omenie iubitoare de pace a dăruit odată cine sînt dumșii întrăgii o păcii: cel ce trag sforile din culise sau pe fața la Pentagon, în comitetele și comisiile pactului agresiv al Atlanticului de Nord.

Aciștorii de țoți oamenii mungii din patria noastră cum să meargă înainte pe drumul păcii și al socialismului.

sive americane, care au împiedicat înțerea conferinței de la Paris.

Sokut cu tot entuziasmul tineresc atitudinea fermă, justă și plină de demnitate, luptă de tovarășul Hrușciov la Paris.

Popoarele nu pot fi înșelate de vorbe: ele ceșopte și nici un fel de provocări nu le pot obate de la lupta pentru coexistența pașnică.

Poporul nostru, făcînd zil în jurul partidului și guvernului, luptă cu tot avîntul pentru trecuerea în fapte a marelui obiective înscrise în Proiectul de Directive ale celui de al III-lea Congres al P.M.R. și este hotărît să meargă înainte pe drumul păcii și al socialismului.

O sărbătoare a poeziei romînești

18 mai, de la Casa Scriitorilor „M. Sadoveanu” din București. Aici au luat parte academicienii, scriitorii, ziariștii, oameni de artă și cultură. După cuvîntul omagial, roștit de academicianul Geo Bogza, au urmat auziții din opera poetică a lui Tudor Arghezi.

Tovarășul A. Sadehi, din partea Editurii de Stat pentru literatură din Moscova, a înmînat maestrului, cu această ocazie, primul său volum de versuri în traducere rusă.

Luînd cuvîntul la sfîrșitul festivității,

rii, erau de față numeroși reprezentanți ai științei, artei și literaturii. Tovarășul Ion Gheorghe Maurer a transmis poezii calde felicitări, urări de viață lungă și putere pentru desăvîșirea mai departe a bogatei sale opere.

În cursul zilei de sîmbătă, 21 mai 1960, delegații de omenii ai muzicii, elevi, studenți, intelectuali, reprezentanți ai diferitelor instituții de artă și cultură, ai ziarelor și revistelor literare au transmis scriitorului felicitări.

În Capitală s-au ținut adunări omagiale la Academia Generală Militară, la Spitalul I. C. Frimu, la Clubul „Poligrafie”.

La Casa Centrală a Armatei a vorbit poetul Mihai Dragomir, după care s-a recitat versuri de Tudor Arghezi actorii de la Teatrul Armatei, București.

În dimineața zilei de 22 mai, orele 10, Teatrul Național „I. L. Caragiale” a organizat în sala Studio un matineu literar: Tudor Arghezi. A vorbit criticul literar, profesorul de literatură universitară, Eusebiu Camilari, Marcel Breslau, Dumitru Corbea, Radu Bourgeois, Al. Dima, Const. Ciopraga, Ion Ștefan ș.a.

La televiziune au fost prezentate mai multe emisiuni reprezentînd momente ale acestei emoționante sărbătoriri.

Adunări omagiale au avut loc și pe scena teatrelor din țară și în unele orașe. În București, la Teatrul Armatei, s-a organizat o masă tovarășească de știință. Au fost prezente aproximativ 100 de persoane. Pentru Tudor Arghezi au toastat academicienii: Athanasie Joia, președintele Academiei R.P.R., Mihai Beniuc, prim secretar al Uniunii Scriitorilor, Zaharia Stancu, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., Tudor Vianu, Dr. N. Gh. Lupu, poetul Demostene Bolez, dramaturgul Aurel Baranga, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Uniunea Scriitorilor a adresat cu prilejul aniversării a 80 de ani de viață următoarea telegramă:

MAESTRULUI TUDOR ARGHEZI
Cu prilejul împlinirii a 80 de ani, conducerea Uniunii Scriitorilor și scriitorii din România urmează să vă transmit felicitările și urările de viață lungă și putere pentru desăvîșirea mai departe a bogatei sale opere.

În numele Uniunii Scriitorilor din R.P.R., Prim Secretar, MIHAI BENIUC

București, 21 mai 1960.

Cu acest prilej, Luceafărul a adresat maestrului Tudor Arghezi o telegramă de felicitare a cărei text îl redăm mai jos:

MAESTRULUI TUDOR ARGHEZI
La împlinirea celor 80 de ani, revista Luceafărul, ale cărei pagini le-ați onorat de atîtea ori cu strălucite dvs. colaborări, vă urează, iubite maestre, înțelegere îndelungată împlinită în noi opere literare și artistice, triumfuri literare în noi în patria noastră.

La mulți ani, spre bucuria nenumăraților dvs. cititori!

Adunări festive s-au ținut și la Cluj unde a vorbit academicianul Ion Agrișbucanu, conf. univ. Dumitru Isac și scriitorul Nagy Istvan, membru corespondent al Academiei R.P.R., la Tîrgu Mureș, Orașul Stalin, Craiova, Turnu Severin, Constanța, Bacău, Galați, Suceava, Iași, Timișoara, Arad, Reșița etc. Au vorbit despre viața și opera poetului scriitorii, critici literari, profesori universitari: Eusebiu Camilari, Marcel Breslau, Dumitru Corbea, Radu Bourgeois, Al. Dima, Const. Ciopraga, Ion Ștefan ș.a.

La televiziune au fost prezentate mai multe emisiuni reprezentînd momente ale acestei emoționante sărbătoriri.

Adunări omagiale au avut loc și pe scena teatrelor din țară și în unele orașe. În București, la Teatrul Armatei, s-a organizat o masă tovarășească de știință. Au fost prezente aproximativ 100 de persoane. Pentru Tudor Arghezi au toastat academicienii: Athanasie Joia, președintele Academiei R.P.R., Mihai Beniuc, prim secretar al Uniunii Scriitorilor, Zaharia Stancu, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., Tudor Vianu, Dr. N. Gh. Lupu, poetul Demostene Bolez, dramaturgul Aurel Baranga, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Aniversarea celor 80 de ani de la nașterea lui Tudor Arghezi a luat proporțiile unei adevărate sărbătoriri populare.

Cititorii și-au manifestat dragostea și prețuirea pentru opera unuia dintre cei mai originali creatori din literatura noastră, pentru scriitorul celătan, luptător pentru cauza celor mulți, pentru democrație și socialism. Poate că ar fi cazul să începem enumerarea momentelor acestui jubileu cu aparițiile editoriale.

În vînturile au apărut: Tudor Arghezi: Versuri în Bibliotecă pentru toți, într-un tiraj de 60.000 exemplare, culegerea de articole și poezii închinată maestrului. România liberă, Munca, Steagul roșu, Flacăra, Contemporanul, Gazeta literară, Tribuna, înserază volumul, momente, însemnări despre viața și opera eminentului scriitor.

Seria adunărilor omagiale a fost deschisă prin ședința din seara zilei de

SPORTIN PROFESORUL DE LITERATURĂ

drăzește de atac care au declanșat mecanisme subtile, în constanța jocului și în același timp, într-o matură stăpînire de sine.

Se credea că Tal, urmînd victorie de toate primejdiile ce-l pîndesc, să-și poată stăpîni reflexele și cu judecată rece, să poată executa, fără greș, toate complicațiile operațiilor necesare. De aci nevoia unei întregi instituții de pregătire și antrenare a vîitorilor astronauti.

Toate aceste pregătiri, toate aceste cercetări se execută sistematic în Uniunea Sovietică. La 15 mai 1960 știința sovietică a făcut primul pas în studiul practic al problemei prin lansarea navei-satelit. Datele culese cu această navă constituie un material științific de cea mai mare importanță pentru îndrumarea cercetărilor și pentru pregătirea vîitorilor călătorii ale omului în spațiul nemărginit. Se poate spune că această navă cosmică și-a împlinit din plin misiunea, punînd în mina savanților sovietici cheia cu care vor descuia fereacla poartă prin care, într-un viitor apropiat, se vor avînta ei înșiși în cosmos.

Ce se prevede în viitor?

Cel mai îndrăzneal a început a vorbi de posibilitatea evacuării omenirii întregi pe altă planetă într-un viitor îndepărtat, atunci cînd Soarele nostru, dăruitor de lumină și căldură, își va fi schimbat prae mult puterea de radiație. Cel mai prudent însă răspund că Pămîntul a fost este și va fi cea mai bună din lume pentru om, că acesta se va adapta, treptat și mult mai ușor, condițiilor de viață pe-a fost Pămîntul, chiar în acei neprielnici viitor departat, decît condițiilor ce-l vor oferi, atunci, orice altă planetă.

Ce va fi în acei departat viitor, e greu de spus, căci nimeni nu poate bănui cercuirile vîitoare ale științei. Și, dacă rațiunea ne îndeamnă la prudență, nu trebuie totuși să uităm că istoria științei abundă de exemple în care dreptatea a fost de partea îndrăznețelor. Dar să lășăm scrutaerea aceluia prea necunoscut viitor îndepărtat și, mult mai modest, să căuțăm a prevedea, pe cit posibil, ce se va întîmpla în curînd.

Fără îndoială, cu imensele ei resurse aduse nu numai de bogățiile săe dar, în foarte mare măsură, de perfectă organizație socialistă, Uniunea Sovietică, crearea celei mai noi și înaripate științe, Cosmonautica, este pe cale de a deschide larg, pentru om, porțile Universului. Încercările, să o așezăm la lucru, sînt prevădute, de acum și pe curînd, călătoriile savanților săi în Lună și în planetele sistemului solar, poate, nu prea tîrziu, chiar depășirea limitelor acestui sistem solar, dincolo în imensa Galaxie. În ziua în care pacea lumii este încă în campanie, să admirăm rezultatele obținute pînă acum de Uniunea Sovietică, să urăm acesteia mari și puternice forțate a păcii victorii tot mai mari, tot mai depline în cucerirea pașnică a spațiului cosmic pentru binele științei, pentru binele omenirii întregi.

Acad. prof. Gheorghe Demetrescu
Directorul Observatorului Astronomic din București